Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...майн 1921 оной ...брин 21-нээ гарана | № 106 (14126) | 1973 оной майн 6, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

ПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

...СС-эй Центральна Ко... СССР-эй Министр... Совет «1973 ондо ур... ряалга ба хүдөө ажа... рдуктнуудые бэлэд... хангаха хэмжээнүүд... тогтоол баталан аба...

...хаа хаһа саг соонь, ...шанартайгаар, богони ...нуудта, гээлтэ хорол... ...йр хуряахын, ороохо ...газар тарьялангай бу... продуктнуудые бэлэд... ... түсэб дүүргэхэ ба ... дүүргэхын, тэдэниие ...байнаар хадагалхын ...1973 оной ургаса ...ада, хүдөө ажахын ...нуудые бэлэдхэлгэдэ ...уд ба совхозуудай, ...эй болон транспор... ...ннүүдэй хаһа саг соо... ...хэ ябадал хангахы... ...юзна республиканну... ...мпартинуудай ЦК... ...Министрнүүдэй Со... ...СССР-эй Хүдөө ... министерствые, ...эй Мелиорациин ба ... ажахын министерст... «Союзсельхозтехни... СССР-эй Бэлэдхэлэй ...рствые, СССР-эй ...олой промышленно... министерствые, СССР-... ...гэн промышленно... ...нистерствые, СССР... ...һанай ба һүнэй про... ...юстиин министерст... ...артиин крайкомууд, ...ба райкомуудые, ...республикануу... ...истрнүүдэй Советүү... ...отагуудтахи ажалша... ...утадуудай Советүү... ...садкомуудые, нюта... ...хүдөө ажахын зургаа... ...совхозуудай ба бэ... ...эмхинүүдэй хүтэл... ...эдые КПСС-эй ...на Комитет, СССР-... ...нистрнүүдэй Совет...

...а хуряалга түргэд... ...ула, тохёолдоһон ор... ...алһаа дулдыдуулан. ...ахын хэрэглэмжэдэ ...дадаг фонднуудай ...тарья хуряаха ком... ...е үгэлгын болзор... ...союзна республика... ...Министрнүүдэй Со... ...эй зүбшэлэн, 1973 ... — сентябрь соо ...ыень, тэрэшэлэн ...болоһон ушарнуудта ...бусад районуудһаа ...шэлтэй комбайнер... ...урагаса хуряалгын үе ...зүгэй районуудта ...нь СССР-эй Хүдөө ... министерствэдэ, ...сельхозтехникэдэ», ...алсаанай министер... ...зүбшөөхэ.

...эй Хүдөө ажахын ...ствэтэй, союзна ...ануудай Министр... ...Советүүдтэй зүбшэл... ...эһөөр, «Трансcель... ...хын» транспортна ...тинуудай автоколон... ...урагаса хуряалгада, ...ахын продуктнуу... ...эдхэлгэдэ, шухала ...ушарнуудта хабаа... ...тула нэгэ союзна ...һаа нүгөөдэ худар ...ь «Союзсельхоз... ...» зүбшөөхэ. Ургаса ...зорюулжа хүдөө ...үгтэһэн ашаанай ...ьнуудые болзорһоо ...эхэ ябадал СССР... ...хангаха ёһотой. ...енна ба бусад мини... ...нүүд хуряалга хэхэ ...ахын машинануудые ...хуряаха ба хүдөө ...бусад машинануудай ...мол фонднуудай ...оруулан, 1973 ондо ...урид бүтээхэ ба ...ахыда үгэхэ хэрэг ...уялгатай.

...ба хүдөө ажа... бүтээлгын ми... тогтоогдомол ...ёһоор, ороохо та... ...байгаар хуряаха ...дые хүдөө ажахы... ...һоонь урид үгэлгэ ...уялгатай. ...ан жатка, 31 мян... ...рщик, унаһан эшэ... ...гэхэ 5 мянган тү-хеэрэлгэ, универсальна 5 мянган мотовило, жэжэ болгодог мянгаад түхеэрэлгэ ба хуряалгын бусад хэдэн хэрэгсэлнүүдые нэмэжэ бүтээхэ ба хүдөө ажахыда эльгээхэ гэжэ хараалагдаа.

Тракторнуудай, хүдөө ажахын машинануудай, автомобильнуудай запчастьнуудые бүтээдэг, хүдөөгэй болон уһанай ажахыда үгэдэг министерствэнүүд болон албан зургаанууд тэдэниие болзорһоо урид эльгээхэ даабари абанхай. Тиихэдээ запчастьнуудые республиканууд, хизаарнууд ба областьнуудта жэгдэ тэгшээр эльгээхэ асуудалда онсо анхарал хандуулха ёһотой болоно.

Нефть илган буйлуулдаг ба нефтехимическэ промышленностиин министерство 1973 ондо ашаанай автомобильнуудай шиинэ ба нефтепродуктнуудые даабариһаа гадуур үйлэдбэрилжэ, хүдөө ажахыда үгэхэ уялгатай.

Хүдөөгэй ба уһанай ажахын, хүдөөгэй барилгын, тарья тушаан · абалгын ба бэлэдхэлэй эмхинүүдэй хэрэглэмжэдэ зорюулан, металл, барилгын материал, түхеэрэлгэ ба метизүүд нэмэжэ үгтэхэ.

Союзна республиканнуудай Министрнүүдэй Соведүүд, СССР-эй Бэлэдхэлэй министерство тарья тушаан абадаг предприятинуудые 1973 оной ургасын тарья абалгада хаһа саг соонь бэлдэжэ дүүргүүлхэ, ехэ ашаа тээдэг автомобильнууд ба автопоезднуудһаа тарья түргөөр буулгахын тула шухала хэмжээ ябуулгануудые тэдэ предприятинуудта хараалан бэелүүлхэ, тиихэдээ мүнөө ашаглагдажа байһыень һэльбэн шэнэдхэхэ ба ашаа буулгаха шэнэ оньһонуудые тодхохо. Ороохо тарьянай шанарые хаһа саг соонь, зүбөөр тодорхойлго хангахын тула, тарья тушаан абадаг предприятинуудай техническэ хиналтын таһагуудые шухала тоотой лаборантнуудаар бүридүүлхэ, тарья тушаан абадаг предприятинуудта колхозууд ба совхозуудые гүрэндэ тарья тушаалгын талаар даалгаха, ороохо тарья зөөлгые хүтэлбэрилхэ, автотранспорт ашаглалгые һайжаруулха тусхай диспетчерскэ бүлэгүүдые районууд ба областьнуудта бии болгохо.

Союзна республиканнуудай Министрнүүдэй Соведүүд, СССР-эй Хүдөө ажахын министерство, СССР-эй Промышленна барилгын министерство, СССР-эй Барилгын министерство, СССР-эй Хүндэ индустриин предприятинуудай барилгын министерство, СССР-эй Бэлэдхэлэй министерство 1973 ондо элеваторнуудые, ороохо тарьянай оньһожоруулагдамал складуудые, зенросушилкануудые ашаглалгада оруулха хүдэлмэри түргэдхэхэ уялгатай.

Баталагдамал тоодо ороһон зарим министерствэнүүд ба албан зургаануудай автомобильнуудһаа бэшые, бүхы предприятнуудай, эмхи зургаануудай, организацинуудай ашаанай автомобильнууд ба бортовой автоприцепүүдые жолоодогшодтойнь, заһабари хэхэ хэрэгсэлнүүдтэйнь хамта 1973 оной ургаса хуряалгада элсүүлхыень союзна республиканнуудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ зүбшөөхэ.

Ургаса хуряалсахын тула элсүүлэгдэһэн автомобильнуудые автомобильна ажахынуудта, совхозууд ба колхозуудта даалгаха гурим, тэдэ автомобильнуудһаа автоколоннонуудые эмхидхэхэ гурим тогтоохыень, тэрэшэлэн автомобильнуудые запчастьнуудаар, заһабари хэхэ хэрэгсэлнүүдээр, нефтепродуктнуудаар хангахыень союзна республиканнуудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ даалгагдаа.

Ороохо тарья, хүдөө ажахын бусад продуктнуудые зөөхэ ашаанай автомобильнуудые түхэреэн сүүдхэ соо хүдэлгэхэ шухала гэжэ мэдэрэгдээ. Энэнэй тулада союзна ба автономито республиканнуудай Министрнүүдэй Соведүүд, крайгүйсэдкомууд, облгүйсэдкомууд нэгэ автомобильда хоёр шоферой хүртэхөөр бодомжолон, шухала болоһон ушарнуудта арадай ажахын бусад һалбаринуудай шофернуудые элсүүлэн, ургаса хуряахаар табигдаһан бүхы автомобильнуудые жолоодогшодоор бүридүүлхэ уялгатай.

Ороохо тарья, хүдөө ажахын бусад продуктнуудые, тэрэшэлэн силосэй ногоо зөөхын тула эльгээгдэһэн шофернууд, заһабари хэхэ хүдэлмэришэд, механигууд, автоколонннонуудай начальнигууд ба автомобильна ажахынуудай диспетчернүүд дундуур салин хүлһэнэйнгөө 75 процентые, зүгөөр гол ажалладаг газарайнгаа тарифна салин хүлһэнһөө бага бэшые командировкынгоо бүхы үе соо абаха. Дурсагдаһан түлөөһэн эдэ хүдэлмэрилэгшэдэй гол ажалладаг газарайнь предприятинуудай, эмхи зургаануудай, организацинуудай өөһэдынь мүнгөөр түлэгдэхэ. Энээнтэй дашарамдуулан, командировкодо эльгээгдэһэн хүдэлмэрилэгшэдтэ суточна ба байрын түлөөһэн үгтэхэгүй.

1973 оной ургасын ороохо тарья, хүдөө ажахын бусад продуктнуудые зөөлсэһэн, ехэ ашаа тээдэг автомобильнуудай ба прицепүүдтэй автомобильнуудай (автопоезднуудай) шофернуудта зорюулжа, тарифна түлөөһэнэй 25 процентын хэмжээтэй нэмэлтэ шан тогтоогдоо. Тогтоогдомол хүдэлмэриин сагай турша соо халаанайнтаа даабари дүүргээл һаань, халаан бүхэнэй ажалай үрэ дүнгүүдээр тиимэ шан тодорхойлогдохо.

Ороохо тарья, ороохото-бобово ургамалнуудые, олон жэлэй ногооной үрэһэ, лёндолгунец ба силосэй ургамалнуудые хуряадаг комбайнуудые даажа хүдэлһэн, совхозуудай ба гүрэнэй хүдөө ажахын бусад предприятинуудай тракторист - машинистнүүдые, комбайнернуудые ажахыда тогтоогдоһон сезонно нормо дүүргэһэнэй түлөө, ургаса һайн шанартайгаар, гээлтэ хоролтойгүйгөөр хуряагаа һаань, материальна талаар урмашуулха хэмжээнүүд тодорхойлогдоо. Совхозуудай саг үргэлжын хүдэлмэрилэгшэдтэ, тэрэшэлэн эдэ ургамалнуудые хуряалсахын тула элсүүлэгдэһэн хүдэлмэрилэгшэдтэ, салин хүлһэнэйнь тоодо оруулан, өөрынь түсэбтэ үнэ сэнгээр, зүгөөр розничо сэнгүүдһээ дээшэ бэшээр худалдахын тула хартаабхын, овощой, фруктын, виноградай, жэмэсүүдэй ургасын 10 процент хүрэтэр 1973 ондо гаргашалхыень совхозуудай, гүрэнэй хүдөө ажахын бусад предприятинуудай директорнүүдтэ зүбшөөхэ.

Совхозуудай ба гүрэнэй хүдөө ажахын бусад предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулан энэ тогтоолоор тодорхойлогдоһон урмашуулгануудые хэрэглэхыень колхозуудта һанамжалан дурадхагдаа.

Республиканнуудай, хизаарнуудай ба областьнуудай дотоодын арга боломжонуудые хэрэглэн, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй зүбшэлһэнэй үндэһөөр, 1973 ондо городуудай, хүдэлмэрилэгшэдэй поселогуудай, хүдөөгэй һуурин тосхонуудай ажалай хүсэ абахаар зониие хүдөө ажахын хүдэлмэридэ, тарья тушаан абадаг предприятинуудтахи хүдэлмэридэ, онсо хэмжээн болгон элсүүлхэ эрхэ союзна республиканнуудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ олгогдоо.

Энэ тогтоолой ёһоор, хүдөө ажахын хүдэлмэридэ хабаадуулагдаһан, мүн тарья тушаажа абадаг предприятинуудта хүдэлхөөр эльгээгдэһэн хүдэлмэришэд болон алба хаагшадта гол ажалайнь һарын дунда зэргын салингай 50 процентэнь түлэгдэхэ юм. Хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай гол ажалайнь энэ салингые предприятинууд болон организацинууд өөрынгөө зөөриһөө гаргажа үгэхэ болоно. Тиимэ дээрэһээ хүдөө ажахын хүдэлмэридэ хабаадуулагдаһан, тарья тушаажа абадаг предприятинуудта хүдэлхөөр эльгээгдэһэн хүдэлмэришэд болон алба хаагшадта командировкын, байрын түлөөһэн үгтэхэгүй байна.

Хүдөө ажахын хүдэлмэридэ хабаадуулагдаха, тарья тушаажа абадаг предприятинуудта хүдэлхөөр эльгээгдэхэ хүн зониие хүдэлхэ газартань хүрэтэр абаашаха гаргашые түлэхэ, ажалайнь түлөөһэнэй гурим тогтоохыень союзна республиканнуудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ даалгагдаа.

РСФСР-эй болон Казахай ССР-эй шэнэ газарай районуудта хүдэлхөөр ошохо комбайнернууд, механик-комбайнернууд, трактористнууд болон жаткын машинистнүүдтэ саг зуура хүдэлхэ нютаг хүрэтэрнь ба бусахадань харгын гаргаша түлэхэ, мүн харгыда ябаһан сагайнь ба совхоз гү, али колхоздо ерээд, түрүүшын гурбан хоногойнь дунда зэргын салингые түлэхэ гэжэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, Казахай ССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ зүбшөөл үгтөө (дунда зэргын салингые тоолжо гаргахадаа, гол ажалайнь һүүлшын гурбан һарые абаха хэрэгтэй). Совхозуудта ошоһон дурсагдаһан механизаторнуудай ажалай түлөөһые шэнэ газарай совхозуудай нормоор, түлбэриин хэмжээгээр түлэхэ хэрэгтэй.

Комбайнернууд, механик-комбайнернууд, трактористнууд болон жаткын машинистнүүдтэ гол ажалайнь дунда зэргын салингай 75 процентнь түлэгдэхэ юм. Предприятинууд болон организацинууд энэ салингые өөһэдынгөө зөөриһөө түлэхэ ёһотой, тиихэдээ тэрэнээ салин хүлһэнэй фонддо оруулха ёһогүй. Тиимэһээ командировкодо эльгээгдэһэн механизаторнуудта командировкын, байрын түлбэри түлэгдэхэгүй.

РСФСР-эй, Казахай ССР-эй шэнэ газарай районуудта 1973 оной ургаса хуряахын тула бусад районуудай колхозуудһаа эльгээгдэһэн комбайнернууд, механик-комбайнернууд, трактористнууд, жаткын машинистнүүд болон шофернуудта командировкын түлөөһэнэй оронд мүнгэн түлөөһэ ерэһэн ажахынуудынь түлэхэ байна. Тиимэһээ ерэһэн эдэ колхознигуудта дунда зэргын салин гол ажалайнь түлөө түлэгдэхэгүй.

Командировкодо ерэһэн механизаторнуудай ажалайнь түлөөһые совхозуудай нормо ба түлбэриин хэмжээгээр гаргажа үгэхыень колхозуудта дурадхагдаа.

Энэ жэлдэ тарья болон саахарай свекло шэрэлгэ дээрэ хоёр халаанда хүдэлдэг шофернуудта нэмэлтэ шан үгэхэ гэжэ зүбшөөгдөө, (нэгэ автомобильда хоёр шофёр хүдэлнэ): сүүдхын 20 часһаа бага бэшэ болзорой туршада автомобилиие һаадгүйгөөр хүдэлгэһэнэйнь түлөө, тарифна түлбэриин 20 процентээр шагнаха, тиихэдэ Сибириин, Ураалай, Доодо ба Дунда Волгын районуудта, Казахай ССР-эй шэнэ газарай районуудта тарья зөөлгэ дээрэ хүдэлдэг шофернуудые тарифна түлөөһэнэйнь 40 процентээр шагнаха. Сүүдхын даалгабаринуудые дүүргээд, үглөөдэрынь хүдэлхөөр бэлэн болгоод, автомобиляа тушааһан байгаа һаань, шофернуудай хүдэлмэриин сүүдхын дүнгөөр шан гаргагдажа үгтэхэ байна.

1973 ондо колхоз, совхозуудай ажалда ехэ шахардуу болоод байһан сагта тогтоогдоһон түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхэ хэрэгтэнь хохидол үзүүлэнгүйгөөр промышленна, транспортна, мүн бусад предприятинуудһаа, эмхи зургаанууд болон организацинуудһаа тракторнууд болон автобензовозуудые жолоошодтойнь, тэрэшэлэн трактористнууд, машинистнүүдые, бусад механизаторнууд болон шофёрнуудые хуряалгын ажалда хабаадуулхыень союзна республиканнуудай Министрнүүдэй Соведтэ зүбшөөгдөө.

1973 ондо үбһэ хуряалга дээрэ, һолоомо болон силос бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлжэ байһан хүдэлмэрилэгшэдтэ нэмэлтэ түлбэри болгон үбһэ, силос үгэхэ (түлөөһэгүйгөөр) мүн совхозуудай, гүрэнэй предприятинуудта хүдэлдэг аад, хубиингаа ажахыда малтай хүдэлмэрилэгшэдэй бэлэдхэһэн бүдүүн тэжээлэй ба силосэй тодорхой хубииень тэдээндэ худалдаха зүбшөөл совхозуудай, хүдөө ажахын бусад предприятинуудай директорнүүдтэ дурадхагдаа.

Энэ тогтоолой ёһоор, совхозуудай, хүдөө ажахын гүрэнэй бусад предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй урмашуулгын гуримые колхозуудта хэрэглэхыень дурадхагдана.

1973 оной ноябриин 1 болотор мүнгэнэй бэрхэшээлдэ ороһон зарим колхозуудта, совхозуудта (ямар зургаанда мэдэлтэйб гэжэ хараада абангүй), үүлтэртэ малай, морин заводуудта, шубуунай фабрикануудта, хүдөө ажахын һуралсалай-үйлэдбэриин, туршалга-үйлэдбэриин ажахынуудта, районуудай, районууд хоорондын (нэгэдэлнүүдтэ) отделенинүүдтэ, «Сельхозтехникын» магазинууд болон баазануудта тэдэнэй эшэ үндэһэтэй гуйлтын ёһоор, богони болзорой урьһаламжа гаргажа үгэхыень СССР-эй Госбанк уялгалагдаа. Энэ урьһаламжа болбол заһабарилгын ажалда хэрэгтэй запасной частьнууд болон материалнуудые, нефтепродуктнуудые худалдан абалгада, машинно-тракторна паркые, ашаанай автомобильнуудые заһабарилха, техническэ талаар хангаха хүдэлмэриин түлөөһэндэ, «Сельхозтехникын» организацинуудай дүүргэдэг оньһожоруулагдаһан хүдөө ажахын болон транспортын хүдэлмэриин түлөөһэндэ, мүн тэжээл, минеральна үтэгжүүлгэ, гербицид болон ядохимикадуудые худалдан абалгада, тэрэшэлэн колхознигуудай ажалай түлөөһэндэ зорюулагдана. СССР-эй Госбанкһаа урдань абаһан урьһаламжын саг соогоо түлэгдөөгүй байгаашье һаань, энэ урьһаламжа колхозуудта үгтэхэ ёһотой.

Ороохо тушаажа абалгын болзор хороохын тула шэнэ газарай районуудта, тарья тушаажа абадаг пунктнуудта ороохо тарья ашаха ба буулгаха ажал дээрэ хүдэлжэ байдаг хүдэлмэришэдтэ дээгүүр түлөөһые тарьянай орожо эхилһэнһээ хойшо 1973 оной декабриин 1 болотор түлэхэ эрхэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, Казахай ССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ олгогдоо. Тиихэдээ энэ түлөөһэн үдэрэйнтөө нормые дүүргээ һаань, 50 процент дээгүүр түлэгдэхэ байна.

Хүдөө болон уһанай ажахыда, тарья тушаажа абадаг предприятинуудта, уһалалгын ба газар хатаалгын барилганuудта, элеваторнууд, холимол тэжээлэй предприятинууд, тээрмэ болон 1973 ондо ороохо тарья, хүдөө ажахын бусад продуктнуудые бэлэдхэхэ, хадагалха хэрэгтэй холбоотой, бусад барилганuудта эльгээгдэхэ машина, түхеэрэлгэ, запасной часть, автомобильна шиинэ, металлпрокат, ой модоной ба барилгын материалнууд, нефтепродукт, барилгын түхеэрэлгэнүүд, мүн бусад материалнуудые абаашахын тула вагонуудые, суднануудые, контейнернүүдые түрүүшын ээлжээндэ үгөөд, Түмэр замаар, мүн уһан замаар иимэ ашаатай поезднуудай, суднануудай ябасын хойноһоо хиналта табихые РСФСР-эй харгы замай министерство, Гол мүрэнэй флодой министерство, Далайн флодой министерство уялгалагдаа.

Түсэбһөө гадуур ашаа шэрэхын шухала болоод байгаа һаань, министерствэнүүд болон зургаануудтай зүбшэжэ, вагонуудые, суднануудые, контейнернүүдые гаргажа үгэхэ хэрэгтэй.

1973 оной ургаса хуряалгын, ороохо тарья шэрэлгын үедэ хүдөөгэй районууд гэхэ гү, али бүлэг районуудта, тэрэшэлэн областьнууд, хизаарнууд болон автономито республиканнуудта үгэхэ мүнгэн шантай дамжуулгын Улаан тугуудые байгуулхыень союзна республиканнуудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ даалгагдаа. Тиихэдээ СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэтэй, мүн республиканнуудай зохихо профсоюзай соведүүдтэй зүбшэн хэлсэхэ ёһотой. Дамжуулгын Улаан туг автоколоннонуудта, транспортна бусад эмхинүүдтэ ажалай арбан хоногой дүнгөөр барюулагдаха байна.

«1973 оной хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса автомобиляар шэрэлгын отличник» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ облгүйсэдкомой, крайгүйсэдкомой, республиканнуудай Министрнүүдэй Соведэй грамотатайгаар тогтоохыень союзна республиканнуудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ дурадхагдаа.

1973 оной ургаса хуряалгые үнгэргэлгэдэ зорюулагдаһан материальна зөөриин нариин алмалта хангахыень союзна республиканнуудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ, СССР-эй Мелиорациин, уһанай ажахын министерствэдэ, СССР-эй Бэлэдхэлэй министерствэдэ, «Союзсельхозтехникэдэ» дурадхагдаа.

Хуряалгын техникэ; элеваторнууд болон тарьянай складуудые заһабарилгада, 1973 ондо хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса хуряалгада бэлэдхэлгэ болон үнгэргэлгэдэнь колхоз, совхозуудта, тарья тушаажа абадаг, тарья сэбэрлэдэг предприятинуудта шефэй ёһоор туһаламжа хүргэхэ ябадалые эмхидхэхыень союзна республиканнуудай компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомууд, райкомууд, обкомуудта дурадхагдаба.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол дотор 1973 оной ургаса хуряалгые, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгые материально-техническэ талаар хангаха бусад хэдэ хэдэн хэмжээнүүд хараалагдаба.

* * *

Ургаса хуряалгые гээлтэ хоролтогүйгөөр үнгэргэхын, шухала хэрэгтэй хэмжээнэй тэжээл бэлэдхэхын, гүрэндэ ороохо тарья, хүдөө ажахын бусад продуктнуудые худалдаха түсэбүүдээ дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхын тула партийна, советскэ, хүдөө ажахын, профсоюзай болон комсомолой организацинууд, колхоз болон совхозууд бүхы хэмжээнүүдые абаха бээзэ гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет найдажа байһанаа мэдүүлнэ.

КПСС-эй ОБКОМДО

ХҮДӨӨ АЖАХЫН АСУУДАЛНУУДААР ЗҮБЛӨӨН БОЛОО

Үсэгэлдэр КПСС-эй обкомдо партиин райкомуудай нэгэдэхи секретарьнарай, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэнэрэй, республикын хүтэлбэрилхы зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн боложо үнгэрөө. Эндэ хүдөө ажахын мүнөөдэрэй шухала асуудалнууд хэлсэгдээ.

Зүблөөн дээрэ республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **В. Б. Саганов** түрүүлэн үгэ хэлэжэ, энэ жэлдэ ороохо тарья болон газар тарьялангай продуктнуудые ехээр абаха, гүрэндэ худалдаха тушаа тогтоо. Тиихэ зуураа хабарай тарилгын хүдэлмэридэ трактор, машинануудаа бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, газараа зүбөөр хубаарилан хэрэглэхэ асуудалнуудта анхараа. Илангаяа хабарай эртын паар, шэнэ газар хахалха хүдэлмэриие июниин 10 хүрэтэр дүүргэхэ шухала байһые тэмдэглээ.

Энэ жэлдэ хабарай тарилга урдынхиһаа оройтожо эхилһые хараада абажа, тэрэниие түргэнөөр, һайн шанартайгаар ябуулха, майн 20 хүрэтэр эртын тарилга дүүргэхэ эрилтэ табяа.

Энэ жэлдэ хартаабха тариха түсэбөө хаа хаанагүй дүүргэхэ, хартаабхын үрэһэ зөөхэ, тэрэниие худалдан абаха шухала байһые тэмдэглээ.

Мүнөө жэлдэ минеральна үтэгжүүлгэ урдынхиһаа ехэ абтана. Тэрэниие зүбөөр, һайнаар хэрэглэхэ, газараа самолёдоор үтэгжүүлхэ тушаа анхарһан байна.

Нүхэр Саганов мүн газар уһалха, уһалууриин техникэ хүсэдөөр хэрэглэхэ талаар бии байгаа дутагдалнуудта тогтоод, тэрэниие дары усадхаха эрилтэ табяа.

Малай үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэргэхэ, мал ажалай продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ хоёрдохи кварталай түсэб бэелүүлхэ хэмжээнүүд тухай КПСС-эй обкомой секретарь **В. Ф. Лысов** зүблөөндэ хабаадагшадта хөөрэжэ үгөө.

Хэды бэрхэшээлнүүдэй тохёолдобошье, республикымнай малшадай малай үбэлжэлгээ муу бэшээр эмхидхэжэ, гүрэндэ мяха, һү, үндэгэ худалдаха 1-дэхи кварталай түсэб урагшатайгаар дүүргэһэн тухай нүхэр Лысов тогтоод, энэ жэлэй 2-дохи кварталда РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг алдангүйгөөр барижа гарахын тула эмхидхэлэй, ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулха шухала байһые анхараа. Тиихэ зуураа һү һааха, тэрэниие гүрэндэ худалдаха түсэбэй Зэдын Хяагтын, Захааминай, Мухар-Шэбэрэй аймагуудай ажахынуудта һулаар дүүргэгдэжэ байһан тухай шүүмжэлээ.

Саашань нүхэр Лысов адууһа малай тоо толгой олошоруулха, абаһан түл түрэсээ гарзада оруулхагүй, эмэ хашарагуудаа, тугаллаһан үнеэдээ, эмэ гахайнуудаа саг соонь ороондо оруулха байһые тэмдэглээ. Олон хурьга үхүүлһэн «Эрдэм» совхозой, олон тугал гарзалуулһан «Сибиряк» колхозой хүтэлбэрилэгшэд шангаар шүүмжэлэгдээ.

Мал ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха талаар бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэжэ, малай үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэргэхэ гээшэ мүнөөдэрэй эгээн шухала зорилго болоно. Энэ ехэ хэрэгтэ нэгэдэхи кварталай дүнгөөр республикымнай абаһан РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг, республикымнай 50 жэлэй ойн баяр хүн бүхэниие зоригжуулна.

Мяха, һү, нооһо, үндэгэ абаха, гүрэндэ худалдаха энэ жэлэй түрүүшын хахад жэлэй түсэб дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ тушаа юу хэжэ байһан тухайгаа КПСС-эй Зэдын райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Потепалов**, КПСС-эй Загарайн райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Санжимитыпов**, КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Конев** зүблөөндэ хабаадагшадта мэдээсээ.

Зүблөөн дээрэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. У. Модогоев** дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

ХАХАД ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮРБЭН ҺАРА СОО

Ажахымнай гахайн томодхогдоһон фермын ажалшад абаһан социалис уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн зорилготой юм. Байгша оной түрүүшын квартал үнгэрбэ. Энэ хугасаада тус коллектив хэр ажаллажа гарааб гэжэ тобшохоноор хөөрэжэ үгэлтэй.

Гурбан һарын туршада 900 поршоонхо абаха түсэбөө эндэхи гахайшад 320-ёор үлүүлбэ. Гүрэндэ гахайн мяха тушааха даабарияа хоёр дахин дүүргэбэ. Гахайшад Валентина Батракова, Евдокия Замбулаева, Бадма Санжеева гэгшэд бултанһаа олон поршоонхо абажа, суг хүдэлдэг нүхэд соогоо онсо шалгарба. Аха дүүнэр Абхат, Абдуя Асадулинтан харууһалжа байһан гахайнуудай шэгнүүр 226 центнерээр нэмэжэ абаба.

Саяанай совхозой гахайшад гүрэндэ мяха тушааха хахад жэлэй түсэб болзорһоо урид дүүргэхын тула оролдожо байнхай.

В. СЫРЕНОВ.

Түнхэнэй аймаг.

УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭХЭНЬ

Яруунын аймагай Наһатын совхозой хонишон Цыжидма Дашиевна Сандуева наһатайшаг болоошье һаа, хүнгэн сарюун зандаа юм. Тэрэнэй хурьгадаа харууһалжа гү, али эхэ хонидтоо үбһэ тэжээл үгэжэ ябахыень харахада, атаархамаар байдаг. Тэрэнэй хүбүүн Баин-Цырен Цыбиков, мүн залуу комсомолец Содном Базаров гэгшэд хонишонтой сугтаа ажаллана. Цыжидма Дашиевнагай туһаламжаар тэдэнэр хонишоной мэргэжэлэй нюусые шудална.

Ц. Д. Сандуева 30-аад жэлэй туршада хонин ажалда хүдэлнэ. Энэ хугасаа соо тэрэ хэдэн мянган хони харууһалһан, тоолошогүй олон хурьга түлжүүлһэн, хэдэн арбаад тонно нооһо хайшалһан байха. Мүнөө 508 эхэ хони харууһална. 505 хурьга абаад байна. 100 эхэ хонин бүриһөө зуун хурьга абахаб гэһэн үгэдөө хүрэжэ, социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргэхэ байһаниинь найдамтай. Юуб гэхэдэ, дүршэлтэй хонишон шударгы бэрхээр ажалладаг, һанаһан хүсэһэндөө хүрэжэ һаладаг зантай хүн юм.

А. ШУЛУНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонишон **Ц. Д. Сандуева.**

Авторай фото.



...КОСЫГИНДА ХӨӨРЭЛДӨӨН БОЛОО

...ССР-эй Министрнүүдэй ...эй Түрүүлэгшэ А. Н. ... Бангладешэй Арад Республикын Премьер-министрэй тусхай түлөөлэгшэ А. Ахмедтэй майн 4-дэ ... соо уулзаа.

Ахмед Премьер-Министр Муджибур Рахманай ... бэшэгые А. Н. Косыгинда дамжуулба.

Советскэ Союзай ба Бангладешэй хоорондын хани харилсаанай асуудалнууд хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдээ. Урда Азидахи оршон байдал заһаруулха асуудалнуудаар байгша оной апрелиин 17-до Бангладешэй ба Индиин правительствануудай тунхаглаһан хамтын декларации доторхи шэнэ дурадхалнуудай удха шанарые М. Ахмед тэмдэглэбэ.

Энэ хөөрэлдөөндэ СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. П. Фирюбин, Бангладешһээ Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Шамсур Рахман байлсаа.

(ТАСС).

БҮХЭРОССИН КОНКУРСЫН ДҮН

Хэблэлэй, полиграфиин ба номой наймаанай хэрэгүүдые эрхилдэг РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй, СССР-эй соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай, Полиграфиин ба хэблэлэй НТО-гой түбэй правлениин президиумэй хамтын жюри Россин Федерациин районно, городской, нэгэдхэмэл ба окружной газетэнүүдые эрхимээр бүрилдүүлжэ, тааруулжа гаргаха талаар, бүхэроссин зургаадахи конкурсын дүнгүүдые согсолон гаргаба.

РСФСР-эй 60 область, хизаар ба автономито республикын 199 газетэ конкурсдо табигдаһан байна. Тэдэнэй дундаһаа Ленинградска областиин «Вперед» газетэдэ шан ба Хүндэлэлэй грамота, харин Московско областиин Электросталь хотын «Ленинское знамя» газетэдэ Хүндэлэлэй грамота барюулагдахань. Гурбан газетэ нэгэдэхи шатын дипломдо, нэгэдэхи шанда хүртөө. Долоон газетэ хоёрдохи шатын дипломдо, хоёрдохи шанда хүртэбэ. 16 газетэ гурбадахи шатын дипломоор шагнагдаһан, гурбадахи шанда хүртэһэн байна.

(ТАСС).

Г. Киссинджер ерэбэ

США-гай президентын туһалагша Г. Киссинджер майн 4-дэ Москва ерээ. Сагаан байшангай аппарадай хэдэн харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд үдэшэжэ ерэлсэбэ.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА БИЛЕТ УЯЛГАЛНА

ШЭНЭ ДОКУМЕНТ АБАНА

КПСС-эй ЦК-гай майн (1972 он) Пленумэй абаhан «Партийна документнүүдые hэлгэлгэ тухай» тогтоолой үндэhөөр бэелүүлэгдэжэ байгаа эмхидхэлэй-политическэ гүнзэгы удха шанартай хэмжээ ябуулга — партийна документнүүдые hэлгэлгэ республикымнай партийна эхин организацинуудта үргэлжэлhөөр. Апрель hарын 16—17-ой үдэрнүүдhээ захалжа, партийна документнүүдые hэлгэлгэ Бэшүүрэй, Прибайкалиин, Түнхэнэй, Улаан-Үдын, Хяагтын, Хориин аймагуудай партийна организацинуудта боложо эхилбэ.

Иигэжэ В. И. Ленинэй дүрэ зурагтай, доогуурнь «Парти хадаа манай үе сагай ухаан бодол, нэрэ хүндэ, арюун сэдьхэл» гэжэ агуу багшын хэлэhэн үгэнүүдые бэшээтэй улаахан дэбтэр — партийна шэнэ билет абагшаднай улам олон боложо, зүрхэ сэдьхэлээ салгидуулан ажаллажа байна.

Коммунистнуудта партийна шэнэ биледүүдые барюулжа эхилhэн аймагуудhаа абтаhан мэдээсэлнүүдые доро толилхомнай.

* * *

ХОРИ. Аймаг соогоо эхи түрүүлэн партийна документнүүдээ hэлгэхэ ехэ эрхэ Анаагай совхозой партийна организацида олгогдобо. Бүри үглөөгүүр байхада ажахын парткомой секретарь В. Ц. Шойненов совхозойнгоо эрхимүүдэй эрхим, эдэбхи үүсхэлтэ хэрэгээрээ суурхаhан хэдэн коммунистнуудтай КПСС-эй райкомдо орожо ерэбэ.

Бүридхэлэй хуудаhануудые дээрэ бэшэгдэhэн тэмдэглэлнүүдээ дахин дахин хаража, бүгэдэ зүб бэшэгдэнхэй, дутуу, оруулагдаагүй юумэнүүд үгы гэжэ ойлгосоhоной дары партийна документнүүд бэшэгдэжэ захална. Партийна шэнэ биледээ гартаа барихаяа хүлеэжэ ядашаhан хүнүүдтэ саг ошожо үгэхэ юумэн бэшэ ааб даа...

Партиин райкомой секретариин кабинет. Эндэ КПСС-эй райкомой бюрогой гэшүүд, райкомой аппарадай хүдэлмэрилэгшэд сугларанхай. Аймаг соогоо түрүүлэн, партийна шэнэ билет абахаяа уригдаhан коммунистнууд мүн лэ эндэ орожо, hуурияа эзэлнэд. Теэд эдэнэрнай хэд бэ?

Республикын суута хонишодой зэргэдэ жагсаhаар үнинэй, Ленинэй ордено кавалер Ойдоп Тапхаевич Тагаров, Ажалай Улаан Тугай ордено кавалернүүд: СССР-эй Верховно Соведэй депутат Зоя Шоймполовна Жамсаранова, Норбо-Самба Жигжитович Бадмаев гэгшэд болоно. Эдэ гурбан энэ жэлдэ абаhан уялгануудайнгаа нэгэ шатыень дабанхай. Мүнөө харууhалжа байhан hүрэг эхэ хонидойнгоо толгой бүриhөөнь хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ байна. Эдэнэрэй хонид үшөө хурьгалhаар.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветеран, мүнөө совхозой барилгашадай ахалагша хүтэлбэрилэгшэнь Фёдор Павлович Плешков, аймаг соогоо түрүү ябадаг Анаагай Үртөөгэй hүhаалиин фермын тоо бүридхэлшэ, фермын партгруппорг Цырен-Долгор Жигжитовна Жанадараева, залуу коммунист, комбайнер, шофер Виктор Андреевич Борисов тэдэнтэй адли зэргэлээд hууна. Ажалша бэрхэ, эдэбхитэй, хүтэлбэрилхы шадабараар түгэс коммунистнууд байhан хойноо иимэ хүндэдэ хүртэнгүй яахаб.

Эдэнтэй суг партийна шэнэ билет абахаяа 1930 онhоо КПСС-эй гэшүүн, түрүүшын хамтын ажал аймаг соогоо эмхидхэгшэ эдэбхитэдэй нэгэн, тусхайта пенсионер Доржи Цыренович Аюшин уригданхай.

КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Петр Михайлович Павлов партийна шэнэ биледээ абахаар эндэ уригдаhан коммунистнуудые халуунаар амаршалаад, В. И. Ленинэй байгуулhан Коммунис партиин гэшүүн байhыень үнэмшэлhэн документнүүдые барюулна. Тиигээд саашадаа бүри hайнаар хүдэлжэ, ехэ амжалта туйлахыень, нийтын ажабайдалда эдэбхитэй хабаадалсаhаар ябахыень, энхэ элүүр, зол жаргалтай ажаhуухыень партийна шэнэ билет түрүүлэн абагшадта юрөөбэ.

Харюугай үгэ хэлэhэн О. Т. Тагаров, Н-С. Ж. Бадмаев, В. А. Борисов партиин хэрэгэй түлөө хамаг оюун бодолоо, хүсэ шадалаа зорюулхабди гэжэ тангариглаа.

* * *

ХЯАГТА. Аймагай коммунистнуудай үнинэй хүлеэжэ ядашаhан үдэрынь одоол хүрэжэ ерэбэ. Тиигэбэшье аймагай бүхы коммунистнууд энэ үдэр нэгэн доро партиин райкомдо ерэжэ, партийна шэнэ биледээ абаха бэшэ ха юм даа. Тиимэhээ ямар организациин коммунистнууд хэдыдэ райкомдо уригдаха байhан сагынь тодорхойлогдонхой.

Гэхэ зуура аймаг соо хамагhаа түрүүлэн «Родина» колхозой партийна организациин коммунистнууд шэнэ биледээ абаха зол хубитай байшоо. Тиигэжэ партийна документнүүдые hэлгэжэ эхилhэн түрүүшын үдэр тус колхозой бүлэг коммунистнууд партиин райкомдо уригдаба.

Нютагтаа колхоз байгуулха хүдэлөөндэ эдэбхитэй хабаадалсаhан, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда ами наhаяа хайрлангүй тэмсэhэн, мүнөө пенсионер байбашье, луговодоор хүдэлжэ ябадаг Иннокентий Миронович Таракановскидо КПСС-эй райкомой секретарь Николай Ломбаевич Чимитов бултанhаань түрүүлэн партийна шэнэ билет барюулба.

Партийна шэнэ билет тракторно-тараан ажалай бригадын бригадир Сергей Иванович Капустин гартаа бариба. Энэ коммунистын хүтэлбэрилдэг механизаторнуудай коллектив ходо эрхим амжалта туйладаг. Нёдондо сагай уларилай хэды буруулhан байгаашье hаань, 1078 гектар ороohото ургамалнуудай гектар бүриhөөнь дунда зэргээр 21,3 центнер ороohо хуряажа абаа бшуу.

Колхозой түрүүлэгшэ, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Иван Романович Агафонов, 1972 ондо 100 мянган тонно-километр ашаа шэрэhэн шофер Василий Иннокентьевич Бондарев, эрхим хонишон Семён Осипович Поломов, Тамирай дунда hургуулиин директор Владимир Иванович Катоманов, Буряадай АССР-эй hургуулинуудай габьяата багша, арадай гэгээрэлэй отличник Валентина Георгиевна Кривогорницына гэгшэдтэ энэ үдэр мүн лэ партийна шэнэ билет барюулагдаа.

Ц. БАБУШЕЕВ.

* * *

УЛААН-ҮДЭ. Коммунистнуудай партийна документнүүдые hэлгэхэ шухала удха шанартай харюусалгатай хүдэлмэри Улаан-Үдын аймагай партийна организацида эхилбэ. Энэ хүдэлмэриие эмхитэйгээр үнгэргэхэ зорилгоор партийна эхин организацинуудта бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Тэрэнэй ашаар партийно-эмхидхэлэй, нийтэ-политическэ хүдэлмэри эхин организацинуудта нилээд hайжараа, коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл хүгжэнэ, түрүү зэргэдэ ябаха үүргэнь, харюусалгань дээшэлнэ.

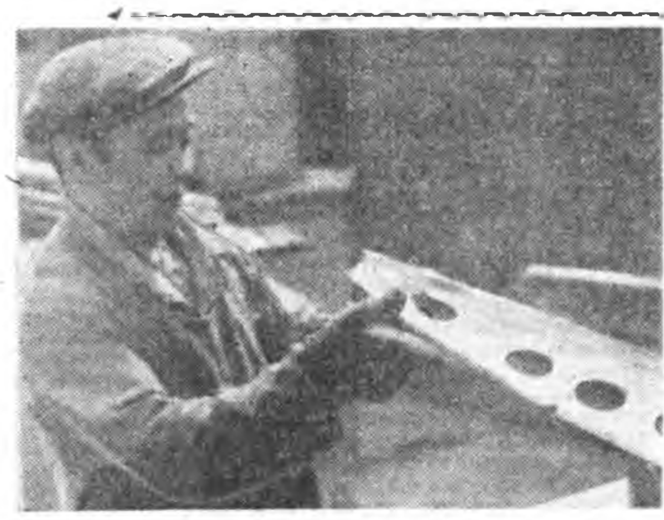
Партийна документнүүдээ hэлгэхэеэ Сэлэнгын геологическа экспедициин партийна эхин организациин бүлэг коммунистнууд КПСС-эй райкомдо түрүүн ерээ. Тэдэнэй дунда Петр Ильич Самсоненко бии. Тэрэ урданай коммунистнуудай нэгэн, hүүлэй хори гаран жэлдэ Эрхүүгэй областиин, Буряадай АССР-эй газар дайдын ашагта малтамалнуудай баялиг шэнжэлхэ хүдэлмэридэ ябалсана. Мүнөө геологобэдэрэлгын партиин ахалагша коллектор.

Николай Гаврилович Романов Буряад ороной газар дайдые дууhан гэхээр шэнжэлэлсэhэн, томо томо баялигуудые ололсоhон хүн. Түгныш талын, Ошур... хадануудай барагд... ехэ хэбтэшэнүүдые бэ... ололгодо тэрэнэй оруу... хубита горитой байха. Т... дэлгын мастер Дмитри... соевич Митрофанов, ... нернүүд Доржи Намт... Гармаев, Виктор Пет... Крылов болон бусад ... тийна шэнэ билет ... ерэгшэдэй дунда бии.

КПСС-эй райкомой ... ретарь И. Я. Сыщук ... тийна шэнэ билет ... коммунистнуудые хан... луунаар амаршалан, ... Ленинэй дүрэ зурагтай ... тийна биледээ нюдэнэй ... гы мэтэ нангинаар ... абажа, коммунистын ... зэргые дээрэ үргэжэ ... хыень хүсэбэ.

— Би гурбадахяа ... билет абажа байнаб. ... Эсэгэ ороноо хамга... Агууехэ дайнай фронт... рэ, хоёрдохёо — 1954 ... hэлгэлгын үедэ шэнэ ... гартаа бария бэлэйб. ... мунистын үндэр нэрэ ... маниие үнэн сэхээр, ... шадалаа, ами наhаяа ... нангүй Эхэ оронойнгоо ... хүгжэхэ хэрэгтэ зорю... уялгална. КПСС-эй ... съездын шиндхэбэрин... хүсэндэнь хүргэхын ... эсэшэ сусашагүйгөөр ... лахаб, ажал дээрээ ... жэшээ харуулхые ... хоб, — гэжэ ком... Н. Г. Романов парти... нэ билет гартаа баряа... хадаа хэлээ.

А. НАГАСЛАЕ...



ФОТОРЕПОРТАЖ

КОММУНИСТНУУД АЖАЛ ДЭЭРЭЭ

Партийна билет hэлгэлгэ хаа хаанагүй боложо байна. Энээнтэй дашарамдуулан, ганса коммунистнуудшье бэшэ, бүхы зон эдэбхитэй, үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ.

Ильичэй дүрэтэй шэнэ билет абаха зуураа цехэй партийна бюрогой секретариин орлогшо С. И. Бережной иигэжэ мэдүүлбэ:

— Мүнөө намда гурбан баяр дабхасаад байна. Нэгэдэхинь юун бэ гэхэдэ, 1938 ондо партиин гэшүүндэ кандидат боложо абтаа бэлэйб. Тэрээнhээ хойшо 35 жэл үнгэрөө. Хоёрдохинь гэхэдэ, мэнэ hаяхан хүбүүмни партиин гэшүүндэ абтаа. Гурбадахинь юуб гэхэдэ, партийна шэнэ билет абабаб.

С. И. Бережной партиин гэшүүн болоhонhоо хойшо гурбадахи биледээ абаба. **(2-дохи зураг харагты).**

Ленинэй ордено хүдэлмэришэн Нима Цыренович Баторов завод соогоо шэнэ билет түрүүн абагшадай нэгэн байха. Бүхэсоюзна коммунис субботнигто ажаллажа байхадань, дүрыень буулгаабди **(1-дэхи зураг).** Хододоо түрүү зэргэдэ ябадаг коммунист Н. Ц. Баторов субботнигтошье эрхим hайнаар ажаллаа.

Заводой коммунистнууд бэшэ зоноо, залуу үетэнөө хойноhоо дахуулжа ажалладаг юм. Субботнигой үдэр хүн бүхэн даалгабарияа дүүргэhэн байна. Заводой үнинэй хүдэлмэришэн Владимир Рогашев 10 час соо дүүргэгдэхэ ажалые 8 час соо бүтээhэн байна.

Эсэгэ хүбүүн Женя, Иван Иванович Годохаевтан нэгэ газарта хүдэлдэг. Эсэгэнь заводой эрхим мастернуудай нэгэн, хүбүүниинь слесарь юм. Женя Годохаев субботнигой урда тээхэнэ комсомолой билет абаа. hайнаар хүдэлхэб, халаанайнгаа даалгабари 150 процент дүүргэхэб гэжэ Женя нүхэдөө найдуулаа hэн. Тиин хэлэhэн үгэдөө хүрэнэ. Коммунис субботнигой үдэр эсэгэ хүбүүн: Иван Иванович, Женя Годохаевтаниие **(3-дахи зураг)** харанат.

Авиационно заводой слесарьнүүд, токарьнууд, гагнагшад болон бусад олон ондоо мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд шэнэ табан жэлэй гурбадахи жэлдэ hайнаар хүдэлжэ байна. Эдэнэрэй манлайда Ленинэй партиин гэшүүд алхална.

В. СЕРДЮК.





УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭХЭЭР АЖАЛЛАНА

Ажахымнай хонишод түрэл республикынгаа тогтоhон ойн баярай жэлдэ абаhан социалис уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тула габшагайгаар ажаллажа байнхай. Ахалагша хонишон Шуранн Цыбандоржиевич Цыренов үнгэрэгшэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриhөө 110 хурьга түлжүүлжэ, хонин бүриhөө 5 килограмм 700 грамм ноoho хайшалжа, «Аймагай чемпион» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн.

Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ Цыреновэй бригадын хонишод хонин бүриhөө хурьга абаха уялгаяа сүм дүүргэбэ. Колхозоймнай бэрхэ хонишодой нэгэн Ешиев мүнөө үедэ зуун эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга абанхай. Хонишод Дамдинов, Бадмаев гэгшэдэй ажалынь мүн лэ урагшатай гэжэ хэлэлтэй. Эдэнэр ойрын үдэрнүүдтэ зуутанай тоодо ородсохоор ажаллана.

Ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг хонишод манда үшөө бии. Хонишон А. Горбунов зуун эхэ хонин бүриhөө 50 хурьга абаа. Тус бригадын гэшүүд 80 гаран хурьга үхүүлээ. Бакушевай бригадын хонишод мүн лэ иимэрхүү байдалда оронхой. Эндэ ушарhан дутуу дундануудые дары үсадхаха талаар колхозой правлени, партийна организаци зохисотой хэмжээнүүдые абанхай.

В. АНТИПОВ,
XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой главна зоотехник.
Загарайн аймаг.

ШУБУУШАДАЙ АМЖАЛТА

КПСС-эй гэшүүн Евдокия Гавриловна Калашникова «Восход» колхозой шубуунай фермэдэ ажаллажа эхилhээр арба гаран жэл болобо. Хэжэ байhан хүдэлмэреэ hайнаар мэдэхэ болоhон энэ нүхэр hүүлэй жэл соо фермые даагшаар ажаллана. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг фермын коллектив урагшатай hайнаар хүдэлжэ, хэдэн жэл соо үндэгэ абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэнэ.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоhон энэ фермын коллектив жэлэй эхинhээ эршэ түгэлдэрөөр хүдэлжэ байна. Мүнөө дээрээ фермын шубуушад тахяа бүриhөө 38 үндэгэ абаа гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиhөө 10 үндэгэ үлүү суглуулhан байха юм.

Шубуушадай амжалтатай hайнаар ажаллаhанай ашаар «Восход» колхоз жэлэй түрүүшын хахад соо гүрэндэ үндэгэ худалдаха түсэбөө болзорhоонь урид үлүүлэн дүүргэбэ. Колхоз хахад жэл соо 240 мянган үндэгэ худалдаха түсэбтэй байгаа hаа, тэрэнээ 250 мянганда хүргөө. Шубуушад энэ амжалтаяа республикынгаа 50 жэлэй ойдо зорюулна.

Фермынгээ арга боломжые тооложо үзөөд, Дэбдо-Жэрэмэй шубуушад хахад жэлэй дүүрэтэр түсэбhөө гадуур 200 мянганhаа үсөөн бэшэ үндэгэ гүрэндэ худалдахаар түсэблэнэ.

Н. АНИСИМОВ.

ҮДЭР БҮХЭНӨӨ—ҮНДЭР УРГАСАДА

ТАРИЛГЫН БОЛЗОР БА НОРМО

Эгээн зохид болзорhоо дан эртэ гү, али оройтожо таряа тарибал, ургасань юрэнхы дээрээ 10—15 процент, тэрэнhээшье ехээр доошолдог байха юм.

Урдань Онохойн селекционно станцида туршалга хэхэдэ, «Лютесценс-62» сортын шэниисэ майн 23-да тарихада, эгээн ехэ ургаса үгөө гэхэ гү, али майн 2-то тариhанда орходоо гектарай 5 центнерээр дээшэ байhан.

Олон жэлдэ туршалга хэhэн К. М. Крамм иигэжэ дурадхаhан байха: «Лютесценс-62» сортын шэниисые майн хоёрдохи арбан хоногто, түргэн эдеэшэдэг Сэлэнгын сортые — майн 20—23-да тарихада зохид.

Мүн олон жэлдэ туршажа, шэнжэлжэ үзэhэн Хориин аймагай Анаагай совхозой главна агроном, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат В. И. Осипов нютагай эрхэ байдалда Онохойская-4 сортын шэниисые майн 10—15 багаар тарихада, апрельдэ, майн эхеэр таряашаhаа гектарай 2,5—3,6 центнер ехэ ургаса үгэhэн байна.

Имагтал май—июнь hарын ган гасууртай тэмсэхын тула hүүлэй жэлнүүдтэ тарилгын болзорые иигэжэ хубилгаhанай, агротехническэ бусад хэмжээнүүдые бэелүүлhэнэй ашаар энэ совхоз аймагай ажахынуудай дунда зэргынхиhээ гектарай 4 центнерээр ехэ таряа хуряажа абаhан байха юм.

Статистическэ управлениин шэнжэлжэ үзэхэдэ, зарим ажахынууд ороohо таряа дан эртэ тариха гэжэ оролдодог байна. Жэшээнь, 1971 ондо Улаан-Үдын аймагай ажахынууд бүхы дээрээ майн I хүрэтэр шэниисэ тариха түсэбөө 33 процент, 1972 ондо—48 процент дүүргээд байгаа hэн.

Ороohото бусад ургамалнуудые болон тэжээлэй ургамалнуудые ямар болзорто тарихада зохид бэ гэжэ тодорхойлогдонхой. Тэрэнь ажахын ямар зонодо ородогhоо, ажахы дотор газарай хэр шииигтэй, ямар севооборот хэрэглэдэгhээ дулдыдадаг гэээшэ. Тиихэдээ нютагай эрхэ байдалда хэгдэhэн туршалгануудые, эрдэмэй шэнжэлгэнүүдые анхаралда абаха шухала.

Гансахан тарилгые эгээн зохид болзорто үнгэргэhэнэй ашаар республикымнай колхоз, совхозууд энэ жэлдэ ургасаяа нилээд дээшэлүүлжэ шадаха байна бшуу.

Үрэhэ тариха зохид нормо баримталха гээшэ мүн лэ ехэ удха шанартай. Газарай хүрьhэнэй шанарые, үрэжэлые болон шииигтэйе харалсажа, тэндэ гектарай хэды шэнээн үрэhэ тарихада зохид бэ гэжэ тодорхойлхо шухала. Теэд энэ хэрэгтэ ёhын тэдысэ хандаха, дээрэhээ үгтэhэн заабари нюдэ балай дүүргэхэ ушар али олон үзэгдэhөөр. Тэдэнэр эрдэмтэдэй хүсөөр нютагтаа хэгдэhэн туршалгануудые, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые хүсэдөөр баримталха гэжэ оролдодоггүй муутай.

Манай республика дотор ороohо тариха нормые гол түлэб сорт туршадаг участогуудта шэнэлдэг байха юм. Тэдэнэр тала газартай аймагуудта гектар бүридэ 5,6—5,8 миллион ороohо тарихаар нормо баримталха гэжэ дурадхадаг. Тиимэhээ республика гектар бүридэ ехэ үрэhэ тарял haa, ехэ ургаса абтаха шэнгеэр hанадаг зон олон. Бодото дээрээ энэнь ямаршье үндэhэ баримтагүй.

Нэгэ гектар гү, али нэгэ дүрбэлжэн метр газарта хэды ороohо тарихада намартаа тэндэhээ хэды хоолос абтанаб гээд хаража үзэел даа.

Бидэнэр мүнөө үедэ гектар бүридэ 5,8—6,0 миллион, тэрэнhээ олоншье ороohо таринабди. Тэрэниие шэгнэжэ үзэбэл, Онохойская—14 сортын шэниисэ 220—240 килограмм татадаг байха юм. Хэрбээ үрэhэнэй тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй байбалнь, гектар бүридэ 270 килограмм хүрэтэр ороohон таригдана. Теэд энээниие бидэнэр зүб юумэн гэжэ тоолоногүйбди. Юуб гэхэдэ, энэ ушарта нилээд ехэ ороohо тарян газар руу минил ёhын тэдысэ хаягдана. Нүгөө талаараа энэнь ороohо тарянай ургаса доошонь оруулдаг муутай. Яахадааб?

Дүрбэлжэн метр бүхэндэ 5,8—6,0 миллион ороohо булахадамнай тэндэнь намартаа 300—350 эшэ гараад байдаг. Тингэжэ тариhан үрэhэнэйнгөө хахад хүбиhаал ургаса абанабди. Теэд бодото дээрэ хүрьhэнэй үрэжэлтэй, шиигтэй байбал, ороohон бүриhөө 2, тэрэнhээ олон эшэ гараха зэргэтэй ха юм.

Тиимэhээ үрэhэ тариха нормо тодорхойлходоо, хүрьhэнэй хэр зэргэ шиигтэй байhые харалсаха шухала. Манай эндэхи ган гасуурта нэрбэгдэдэг газарта ороohо үдхэнөөр тарихада шииг дуталдадаг, тиигэжэ олон эшэнүүдынь хосоржо, үлөөшэдынь hула, доройтонгоор ургана. Энэ ушарта нэгэ ороohонhоо олон эшэ гараhагүй бшуу. Тиимэ ургамалнуудай эшэнь нарихан, хоолос соонь ороohон үсөөн байдаг.

Энээн дээрэhээ боложо, Зүүн-Урда талын, Казахстанай ба Дунда Азиин гандадаг хуурай газарта гектарай 0,8—0,9 центнер шэниисын үрэhэ тарихада зохид байха юм.

Целинградска областиин ВНИИЗХ-гай хүдэлмэрилэгшэд үрэhэнэй шанар харалсажа, гектар бүридэ 110—130 килограмм шэниисэ гэхэ гү, али гектарай — 3,2—3,5 миллион ороohо тарихада зохид гэжэ тоолоно. ВНИИЗХ-гай ажахын газарай хүрьhэн манай республикын колхоз, совхозуудайхиhаа үрэжэлөөрөө дээгүүр, харабтар үнгэтэй юм. Жэлдээ эндэ 260—350 миллиметр гэхэ гү, али манайхиhаа бага зэргэ ехэ шииг ородог байна.

Эдэ бүгэдын, мүн өөрынгөө хэhэн туршалгануудай ёhоор, Хориин аймагта гектар бүридэ 4 миллион ороohо, зарим шииг ехэтэй, үтэгжүүлэгдэhэн газарта — 5 миллион ороohо тарихада зохид гэжэ Анаагай совхозой главна агроном нүхэр Осипов тоолоно.

Баргажанай аймагай Хүнтэйн талада тарилга хэхэдээ, гектар бүридэ 3,5—4 миллион ороohо гэхэ гү, али 120—130 килограмм шэниисэ таряад, бидэнэр hайн ургаса абаhан байгаабди. Тэндэ иимэрхүү нормо баримталхада зохид гэжэ hанагдана.

Юрэдөө ажахынуудта хүдэлдэг агроном бүхэн ороohо тариха нормо тодорхойлходоо, болгоомжотойгоор хандаха, поли бүхэндэ зохид нормо тогтоохо гэжэ оролдохо зэргэтэй.

Тэрэшэлэн хабар, намарай паар хахалха, тарянай ургаса хуряаха болзорые алдангүй, саг соонь үнгэргэхэ гэжэ ажахынуудай агрономууд, бүхы механизаторнууд, таряалан дээрэ ажалладаг бүхы хүнүүд оролдохо ушартай. Юуб гэхэдэ, эдэ бүхы хүдэлмэриин али нэгыень муугаар, сагыень алдажа хэбэл, ургаса доошолхо байhаниинь элитэ. Тиимэhээ таряалан дээрэхи хабарай хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэ, техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ гээшэ мүнөө үеын эгээн шухала эрилтэ мүн.

Мүнөө үедэ хүсэ ехэтэй трактор, машинануудай элбэгжээд байхада, ажахы бүхэн таряалан дээрэ хэгдэхэ хабарай хүдэлмэриие эгээн зохид болзорто үнгэргэхэ аргатай.

Б. ГОМБОЕВ,
Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин газар таряалангай ба агрохимиин таhагые даагша, БурАССР-эй габьяата агроном.

МҮРЫСӨӨ ҮҮСХЭГШЭД...

ЛОКОМОТИВУУДА... ГҮЙДЭЛ ТҮРГЭДЭГ ...

Хүсэтэ электровозуудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, арадай ажахыда шухала хэрэгтэй ашаа саг болзор соонь хүргэхэ гэжэ түмэр замай Улаан-Үдын локомотивна депогой хүдэлмэришэд оролдоно. Машинистнүүд, түмэр замай хүдэлмэришэд, станциин дежурнанууд бултадаа эдэбхитэйгээр ажаллажа байна.

Мүнөө локомотивууд сүүдхэдээ дунда зэргээр 800—850 километртэ ябуулагдадаг болоо. Тиигэжэ ашаа шэрэхэ нэгэдэхи кварталай даабари 3,4 процентээр үлүүлэн дүүргэгдээ. Нёдондо жэлэй энэ үеынхиhөө 9 процентээр ехэ ашаа шэрэдэг болообди.

Машинистнүүднай локомотивуудые түргэнөөр ябуулжа шадаhанайнгаа ашаар зайн галай элшэ хүсэ ехээр арьбална. Байгша оной нэгэдэхи квартал соо 4 миллион 346 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэ, 294 тонно шэнгэн түлишэ арьбалжа, юhэдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэл соо абаhан уялгаяа уридшалан дүүргэбэ.

Дээрэ дурдагдаhан тоо баримтануудые хараад үзэхэдэ, манай локомотивна депогой коллектив яhала hайн хүдэлжэ гараа гээд тэмдэглэмээр. Туйлаhан амжалтаяа саашадань улам арьбадхаха гэhэн зорилго мүнөө депогой хүдэлмэришэн бүхэн урдаа табина. Ехэ ашаа шэрэхэ составуудые бүридхэхэ, тэдэниие hаадгүйгөөр ябуулха хэрэгтэ бүгэдымнай анхарал хандуулагданхай. Бригадануудай, колоннонуудай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ. Апрель hарын түрүүшын декадын дүн гаргажа үзэхэдэ, машинист-инструктор Григорий Иннокентьевич Полозкиной даадаг колоннын машинистнүүд 95 балл абажа, түрүү hуури эзэлhэн байна.

Манай деподо социалис мүрысөөнэй дүн гаргахадаа, баллнуудые табидаг болоо. Зарим бригаданууд локомотивуудые түргэнөөр ябуулжа, ехэ ашаа шэрэhэн аад, олониитын хэрэгтэ хабаадалсадаггүй, ажалай журам эбдэhэн байдаг. Иимэ дутагдалтай хүдэлмэришэд бага баллда хүртэдэг байха юм. Мүрысөөнэй дүн гаргахадаа, балл хэрэглэдэг болоhониинь ехэ hайн гэжэ hанагдана. Мүнөө олохон хүдэлмэришэднай ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандана. Халаанай даабари үлүүлэн дүүргэхэ хэжэ оролдоно.

Түрүү хүдэлмэришэдэй дүй дүршэлыень олоной дунда тарааха хэрэгтэ партийна болон профсоюзай организацинууд ехэ анхарал табидаг болоо. Ехэ бүтээсэ туйлаhан машинистнүүдэй нэрэ соло үдэр бүри Улаан самбарта гаргагдана. Ажалайнгаа дүнгүүдые саг соонь мэдэжэ байхада, бидэнэртэ hайн. Амжалтаяа элеэр харанабди, дутагдалаа ойлгожо абанабди.

Локомотивуудые сүүдхэдээ 1000 километртэ ябуулдаг болохо гэhэн үүсхэл хоёр жэлэй саада тээ гаргагдаа бэлэй. Олохон машинистнүүд энэ мүрысөөндэ хабаадалсажа эхилээ hэн. Депогоймнай эрхим машинистнүүд А. Я. Емцев, Я. Т. Яковлев, А. П. Дедыш гэгшэд эгээл түрүүлэн 1000 километр замай хилэ дабаhан байна. Үдэр хоногой ошохо тума мянгатанай тоо олошорhоор. Локомотивууд түргэнөөр ... жэ, арадай ажахыд... хэрэгтэй ашаан ехэ... дэнэ ха юм.

hүүлэй үдэрнүүдтэ ... нистнүүд Б. Хохлов, ... теров, В. Кочуров ... нэрэ соло Улаан ... гарадаг болонхой. Эд... комотивуудаа час ... да зэргээр 58—5... метртэ ябуулжа, ... мянган модоной зай ... на. Энэ түрүү маш... халаандаа эртэ ер... мотивуудта техничес... рууhа hайнаар хэдэ... нэй ашаар харгыда ... гөөр ябана. Локомо... түргэнөөр, hа... ябуулхын тула ма... нүүд, станциин дежу... бэе бэе hайн ой... ёhотой гээд hанагша... станцинуудта поезд... хүрэжэ ерэхэдэ, хар... татай байдаг. Тии... арба минута hаата... гарадаг.

Машинистнүүд дүр... дабаряа дээшэлүүл... оролдохо ёhотой. Ми... най олохон маши... үдэшын техникумд... тудта hурана. Бишн... нистын хоёрдохи ... үнэмшэлгэ абахын ... дэжэ байнаб. Түсгаар... ческэ литература ... Техникумдэ hуралс...

Би арбадахи жэл... нистээр хүдэлнэб. ... до, тепловоздо ажалл... нөө электровоз ... Электровоздо хүдэл... ловоз болон паровоз... доhонhоо hураггүй ... гатай. Юуб гэхэдэ, ... ВЛ-80 «К» түхэлэй ... воз тоогүй олон ... даар, электродвиг... дээр хантагданхай. ... дутагдалай гараха... мотив зогсодог. Ин... далнуудые саг дары ... хын тула мэргэжэл ... ри хэрэгтэйл болод... мэhээл машинистн... жэл шадабаряа дээ... гэжэ эрмэлзэнэ ... шэл шадабаритай, ... лээ hайнаар шуд... шинистнүүд локомо... сүүдхэдээ 1000 ки... зайда ябуулжа ша...

Минии туhалагша ... Брянский юм. Хоюу... мотивуудые ... гүйлгэхэ гэhэн мү... яhала hайн үрэ дү... абди гэхээр. Тэрэ... шын дунда hургуул... радаг, ехэ hон... мэргэжэл шадабари... лүүлхые оролдожо ... юм. Бидэнэр эрхим ... нист Л. Ц. Жа... мүрысэдэг байнаб... Жамьянов хорёод ... машинистээр хүдэл... нөө сүүдхэдээ 10... метртэ локомоти... ябуулдаг. Иимэ түр... тэй мүрысэхэнь то... тэйшье, харюусал... хэрэг. Энээниие бид... ойлгонобди. Тиим... бүри улам эмхитэй... тээсэ ехэтэйгээр ... эрмэлзэнэбди.

Манай депогой ... ришэд хоорондоо ... Мүрысөөндэ ... урмашуулагдана. Н... лонь олондо мэдээ... додог. Бидэнэр аша... юhэдэхи табан жэл... дахи шиидхэхы ... бари болзорhоонь ... гэхэ арга болом... дүүргэхэшье байха...

Н. БАЗ...
Түмэр замай ... Үдын локомотивна ... гой машинист, ком... ажалай ударник.

ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНА ХАНИ НҮХЭСЭЛТЭ КОЛХОЗ

МАНАЙ колхозой гэшүүд республикынгаа малшадтай нэгэн хамта Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо эдэбхитэйгээр бэлдэжэ байна.

Совет Социалис Республикануудай Союзай байгуулагдаhаар гайхамшагта 50 жэлэй ойе hайндэрлэhэнэй hүүлээр түрэл автономито республикынгаа алдарта ойдо бэлдэжэ эхилhэмнай ехэ удхатай байна.

«СССР-эй 50 жэлэй ой тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневэй элидхэл соо үнгэрhэн 50 жэлэй хугасаада бүхы Совет ороной олон үндэhэ яhатанай, тэрэ тоодо буряад арадай социализмын, коммунизмын замаар ябажа туйлаhан хари ехэ амжалта эли тодоор харуулагдана.

Энэ үедэ коммунизмын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэгшэдэй ёhотой интернационалистнуудай хэдэн үе урган гараа. Элдэб олон үндэhэ яhатанай түлөөлэгшэдэй эбтэй эетэй, хани нүхэсэлтэ нэгэ бүлэ боложо, бэе бэедээ найдажа, бэе бэедээ туhалалсажа, нэгэн хүсэл эрмэлзэлгэтэйгээр хамтынгаа зорилго шиидхэжэ байhаниинь энээнэй урда тэе түүхэдэ үзэгдөөгүй юм.

Манай «Знамя Ленина» колхозые абаад үзэе. Мүнөө колхозой тосхонуудаар ажаhуудаг залуушуулда табин жэлэй саада тээ хүнүүдэй хоорондохи холбоо харилсаа огт ондоо байhан юм гэжэ hанахада болтнай, тэдэнэр үнэншэхэгүй, ойлгохошьегүй. Бүхы совет ажабайдал мэнай хүнүүдые аха дүүгэй хани барисаанай гуримаар, интернациональна мэдэрэлтэйгээр хүмүүжүүлнэ юм.

Мүнөө манай колхоз табан тосхонуудтай: гурбанинь буряад, хоёрынь ород. Хоорондоо ямаршье илгаагүй. Мүнгэтал хүн зонойнгоо тоогоор илгаржа магад. Колхозой түб тосхон — Хушуун-Үзүүр жэлhээ жэлдэ болбосон түхэлтэй болоно. Шэнээр баригдаhан гэрнүүд, шэнэ гудамжанууд, үйлэдбэриин болон соёлой, ажаhуудалай барилганууд бодонхой.

Хушуун-Үзүүрhээ ород тосхонууд Калиновка, Дээдэ-Сутай, буряад тосхон Галтай юугээрээшье гээгдэнэгүй, илгарнагүй. урданайхиhаа бүри гоё hайхан болонхой. Эндэ мүн лэ шэнэ гэр байранууд...

Колхозоймнай газар дайда дээрэ хоёр дунда hургуули хүдэлнэ. Томо хоёр интернадта колхозннгуудай үхибүүд байжа hурана. 100 гаран багшанар—элдэб үндэhэ яhатанай түлөөлэгшэд тэдэниие эдир наhанhаань эрдэм номдо hургана, коммунис, интернациональна ёhоор хүмүүжүүлнэ. Тосхон бүхэндэ клуб, библиотекэ, айл бүхэндэ радио, телевизор. Соёл гэгээрэлэй, ажаhуудалай талаар болоhон хубилалтануудые бултыень тоолохонь бэрхэтэй.

Манай эндэхи хүнүүдэй хоорондохи хани барисаан үни холын түүхэтэй юм гэбэл алдуу болохогүй. Шэмээшэг - таряашан хүршэ малшад буряадуудые таряан ажалда hургадаг, буряадынь тэрээндээ мал ажал эрхилхыень заадаг байhан. Энэ хани барисаань Совет засагай жэлнүүдтэ бүри бэхижэжэ, таhаршагүй аха дүүгэй холбоо барисаан болонхой.

Манай колхозой газар дайда дээрэ хоёр ажахын байhаниинь hанаанда ороно. Дээдэ-Сутайн, Калиновкын ородууд, шэмээшэгүүдые нэгэдүүлhэн колхоз механизаторнуудаар дуталдадаггүй, ямаршье сагта ороохо таряанай hайн ургаса абаад лэ байха, зүгөөр мал ажалаараа хүршэнэртөө хүрэхэгүй. Харин Хушуун-Үзүүрэй буряад колхоз хүгжэнги мал ажалтай, теэд таряан ажалаараа гээгдэнги байгаа.

Эдэ ажахынуудай хамтаржа, нэгэ томо колхоз болоhоной hүүлээр хамаг юумэн ондоо болоо, ажал хэрэгшье урагшатай ябана. Хамтын хүсөөр артелиин экономико хурдан түргэнөөр хүгжэнэ. Мүнөө колхозой фермэнүүд дээрэ 40 мянгаад хонин, хоёр мянга шахуу эбэртэ мал, 7 мянга гаран шубууд тоологдоно. Таряалан, сабшалан дээрэ хэдэн арбаад трактор, автомашинанууд, хүдөө ажахын бусад хүсэтэ техникэ хүдэлнэ.

1971 ондо колхознай 2 миллион түхэриг олзо доход абаhан байна. Үнгэрhэн ган гасуурта жэлдэ 1,7 миллион түхэриг олзотой гараба.

Түрүүшүүлэй тоо жэл ерэхэ бүри олошорно. Хоёр колхозой хамтараадүйдэ нэгэндэньшье зуун эхэ хонин бүхэнhөө 100 хурьга абажа түлжүүлдэг хонишон байгаагүй юм hэн. Харин үнгэрhэн жэлэй дүнгөөр зуутанай тоодо 6 хонишон орожо шадаа. Энэмнай бэе бэедээ туhалалсан ажаллаhанай ашаар туйлагдаа ха юм. Колхозой мэдээжэ болоhон ахалагша хонишод Чимит-цырен Гомбоевич Гомбоев, Даши Сангаевич Сангаев гэгшэдэй hургуули гаража, дүй дүршэлыень халан абаагүй бол, Александр Филиппович Сластинда хонишодой дундаhаа аймагай чемпион болохонь бэрхэ байгаа.

Үшөө нэгэ жэшээ. Үнгэрhэн 1972 ондо 35 мянган хонидой нооhо 12 үдэртэ хайшалжа дүүргэhэн байнабди. Иимэ ушар манай колхозой түүхэдэ үзэгдөөгүй юм. Техникэ олон болоо, электрын элшэ хүсэн хүнүүдтэ туhалаа юм бээзэ. Теэд тэрэ техникые, электрын элшэ хүсые зүбөөр хэрэглэжэ шадаха шухала. Энээнэй тулада шадабари мэргэжэл, дүй дүршэл хэрэгтэй. Энээндэ хүнүүдые хэн hургааб? Дарья Лифантьевна Петрова, Дашима Цыбановна Цыбанова, Пелагея Андреевна Рымарева, Елена Чимитовна Чимитова гэгшэд богонихон болзорто 300-гаад колхознигуудые hургажа шадаhан байна.

ССР Союзай 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрhэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсоhон Дээдэ-Сутайн hаалиин фермын коллектив hү hаажа, гүрэндэ худалдаха түсэб ба уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ, КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, республикын Министрнүүдэй Соведэй Ойн баярай хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа hэн. Эрхим hаалишадай дундаhаа Н. М. Сластина, В. Н. Ковалева, Е. Г. Иванова, М. И. Голендухина болон бусадые нэрлэжэ болоно. Тракторист Т. С. Иванов, камбайнер Ц. Ц. Дашиев, ахалагша хонишод Д. С. Сангаев, А. Ф. Сластин, Д. О. Цыбикдоржиев, И. С. Федоров болон үйлэдбэриин бусад олон түрүүшүүл колхозоймнай омогорхол, нэрэтэй хүндэтэй хүнүүд болонхой.

Ород ба буряадууд, украинец ба татарнууд, мүн бусад үндэhэ яhатан манай колхоздо эбтэй эетэй, хани нүхэсэлтэ бүлэ болон нэгэдэжэ, ажахынгаа али бүхы hалбаринуудта омог дорюунаар ажаллажа, амжалта туйлажа ябана бшуу.

Эдэ зорилгонуудые шиидхэн, манай колхозой партийна организаци эмхидхэлэй, политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй ба РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй ойн баярай заседаниин материалнуудые, нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэлые 21 лектор, 22 политинформатор, 27 агитатор колхознигуудта тайлбарилан ойлгуулна. Фермэ болон бригаданнуудаар, отара болон гүүртэнүүдээр лекци, элидхэл уншагдана, hонирхолтой хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ.

Эбтэй эетэй, хани нүхэсэлтэ интернациональна бүлэ боложо нэгэдэhэн манай колхознигууд түрэл автономито республикынгаа 50 жэлэй алдарта ойе ажалай шэнэ амжалтаар угтаха байха.

И. ИВАНОВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой парткомой секретарь.

МАЙН 7-до—РАДИОГОЙ ҮДЭР

ПАРТИИН СУРТАЛ БОДОЛОЙ ХҮСЭТЭ ЗЭБСЭГ

Радиогой үдэр үглөөдэр манай орон дотор тэмдэглэгдэхэнь.

Коммунизм байгуулгын үдэр бүриин эршэтэ ажал дээрэ Коммунис партиин суртал бодолой-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин hайн hайхан нүлөөгөөр шэнэ шэнжэ шанартай хүн хүмүүжүүлэгдэн болбосордог гээшэ.

Хэблэл, радио ба телевидени энэ талаар туйлай ехэ үүргэ дүүргэдэг гээд партиин Программа дотор хэлэгдэнэ.

Партиин XXIV съезд дээрэ энэнь шэнэ хүсэтэйгөөр тэмдэглэгдээ hэн: «Шэнэ шэнжэ шанартай хүниие хүмүүжүүлэн болбосоруулха ехэ, орёо нарин хэрэгтэ, капиталис оронуудтай хэhэн үзэл сурталай тэмсэлдэ ниитын дунда мэдээсэлнүүдые дамжуулха, пропаганда хэхэ хэрэгсэлнүүд — газетэнүүд, журналнууд, телевидени, радио, информационно агентствэнүүд партиин хүсэтэ зэбсэг болоно».

Хүгжэнги социализмын үедэ ниитын дунда мэдээсэлнүүдые дамжуулха, пропаганда хэхэ бүхы хэрэгсэлнүүдэй хурдан түргэн хүгжэлтын гэршэнэр болонобди. Мүнөө үедэ манай ороной хүн зоной 70 процентын ажаhуудаг нютагуудта телевизионно дамжуулганууд хэгдэнэ. 127 программна телецентр, тэдэнэй дунда Улаан-Үдын телецентр дамжуулгануудые хэнэ бшуу.

Хэлхеэ холбоо бэелүүлхэ газар дээрэхи, замбуулиндахи хэрэгсэлнүүд телевизионно программануудые дамжуулгада үргэнөөр ашаглагдана. Газар дээрэхи барижа абаха, дамжуулга хэхэ түхеэрэлгэ хүсэтэй, хүсэ багатай хэдэн зуугаад ретрансляционно станциин программна телецентрнүүдhээ гадна, дэлхэй дээрэ эгээн лэ ута кабельна ба радиорелейнэ лининүүдhээ бүридэдэг. Газарые тойрон дабшадаг «Молния-1» түхэлэй хэмэл одонуудай, газар дээрэхи барижа абадаг 40 шахуу станциин, тэдэнэй дунда Улаан-Үдын «Орбита» станциин туhаламжаар замбуулинай телевизионно хэлхеэ холбоон бэелүүлэгдэнэ.

Түбэй телевидениин нэгэдэхи программын гол дамжуулганууд «Орбитын» программада оруулагдажа, Сибириин, Алас-Дурна зүгэй ба холын Хойто зүгэй хүн зондо харуулагдадаг. Неделидээ дунда зэргээр 5 хоног соо хүдэлдэг байна. Сүүдхэдээ 8,2 часай турша соо дамжуулга хэгдэдэг.

Мүнөө Бүхэсоюзна радио СССР-эй улад зондо зорюулжа найман программаар дамжуулга хэнэ. Сүүдхэдээ дунда зэргээр 1.040 часай дамжуулга хэгдэдэг. Манай республиканска радио сүүдхэдээ дунда зэргээр 24 часай турша соо 2 программаар дамжуулга хэдэг байна.

СССР-эй телевидени дэлхэйн 60 оронтой харилсаа холбоотой. Тэрэ «Интервидени» гэжэ телевизионно уласхоорондын эмхиин гэшүүн юм.

Бүхэсоюзна радио 95 оронтой холбоо барисаа тогтоонхой. СССР-эй арадуудай 61 хэлэн дээрэ, тэдэнэй дунда буряад хэлэн дээрэ, дэлхэйн арадуудай 70 хэлэн дээрэ дамжуулга хэнэ.

Үзэл бодолой, уран hайханай талаараа удха түгэлдэр радио ба телевизионно дамжуулга хэжэ, үргэн ниитэ хүн зоной улам ургажа байгаа эрилтэнүүдтэ гүйсэд харюусахын тула республиканска телевидениин, радиогой хүдэлмэрилэгшэд бүхы хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа элсүүлнэ.

Партиин XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай хойшонхи Пленумүүдэй тогтоолнуудые, ССР Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй ба РСФСР-эй Верховно Соведэй хамтын баярай суглаанай материалнуудые олоной дунда ойлгуулхын тула телевидениин, радиогой хүдэлмэрилэгшэд ехэ оролдолго гаргана.

СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо бэлэдхэл хэхэ, энэ hайндэрые үнгэргэхэ үедэ эмхидхэhэн дамжуулганууд республикын телевидени ба радиогой хүдэлмэрилэгшэдэй үзэл сурталай ба творческо болбосоролтой байhые, ехэ амжалта туйлаhыень элирхэлэйн харуулаа hэн.

«Эбдэршэгүй хани нүхэсэл» гэhэн ниитэ гаршаг доро имагтал Россин Федерациин автономито республиканууд, хизаарнуудай, областьнуудай байдал харуулаа бэшэ, харин республикынгаа ажалша коллективүүдэй хэрэгүүдые гүйсэд дүүрэнээр хөөрэhэн байнабди. Элдэб үндэhэ яhатанай түлөөлэгшэд манай республикада эбтэй эетэйгээр ажаhууна, ажаллана.

«Табин жэлэй турша соо арадуудай аха дүүгэй бүлэдэ» гэhэн гаршаг доро радиодамжуулганууд хэгдэhэн байна. Ленинскэ национальна политика тухай, СССР-эй арадуудай хани барисаан тухай, пролетарска интернационализм тухай, экономикын ба соёл культурын hалбаринуудта республикын ажалшадай туйлаhан амжалтанууд тухай хүтэлбэрилхы партийна, совет хүдэлмэрилэгшэд, эрдэмтэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл хөөрэдэг байгаа.

Өөрсэ шэнжэтэй фестиваль үнгэргэгдэжэ, Россин Федерациин автономито республиканууд, хизаарнууд, областьнууд тухай хөөрэлдөө hэн. Татарай, Башкирай, Дагестанай, Яхадай, Красноярскын, Эрхүүгэй, Шэтын, мүн телевидени ба радиодамжуулгын бусад комитедүүдэй бэлдэhэн дамжуулганууд харуулагдаа. Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар совет хүнүүдэй шэн габьяатайгаар ажаллажа байhан тухай эдэ дамжуулганууд хөөрэгдөө. Манай агууехэ Эхэ ороной арадуудай хани барисаан, интернациональна харилсаа холбоон тухай эдээнhээ мэдэжэ абаhан байнабди.

Экономикын ба соёл культурын hалбаринуудта манай республикын ажалшадай туйлаhан амжалта, илалтанууд-тай танилсуулхын тула бидэ өөhэдынгөө дамжуулгануудые Россин Федерациин бусад автономито республикануудта, областьнуудта, хизаарнуудта эльгээгээ hэмди.

Гайхамшагта hайндэрые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө, түсэбтэ юhэдэхи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөнэй ябаса тухай мэдээсэлнүүдые, репортажнуудые «СССР-эй 50 жэлэй ойе угтуулан» гэhэн гаршаг доро телевиденеэр, радиогоор саг үргэлжэ дамжуулhан байнабди.

Түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсон, Шэтын областиин ажалшадтай заншалта мүрысөөгөө хүгжөөжэ, манай республикын промышленностиин, хүдөө ажахын, барилгын, транспортын, хэлхеэ холбооной ба хүн зоной hуудал байдал хангалгын хүдэлмэрилэгшэд 1973 ондо бэелүүлхэ дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абаа.

Олониитын энэ хүдэлөөе hайнаар эмхидхэлгэдэ, ажалшадай эдэбхи үүсхэл хүгжөөлгэдэ телевидени, радио шухала үүргэ дүүргэхэ байна.

Буряадай АССР-эй, Шэтын областиин ажалшадай социалис мүрысөөнэй ябасые hайнаар харуулхын тула Буряадай, Шэтын телевидени ба радио-дамжуулгын комитедүүдэй хамтын дамжуулгануудые хэхэ түсэб зохёогдонхой. Энэ түсэб бэелүүлэгдэнэ.

СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн hүүлээр Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо бэлэдхэл хэжэ эхилээбди.

«Республикадаа элидхэнэбди» гэhэн радио ба телевизионно дамжуулганууд Буряад ороной баярта ойдо зорюулагдана. 1923 онhоо хойшо манай республика дотор болоhон хубилалтанууд тухай, урган бодоhон хото городууд, хүдэлмэришэнэй hууринууд, промышленна предприятинууд тухай энээн дотор хөөрэгдэнэ.

«Архивай документнүүд хөөрэнэ» гэhэн дамжуулганууд Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо мүн лэ зорюулагдана.

«Творческо зураглалнууд», «Буряадай уран зураашадай мастерской соо», «Ая-ганга», «Хүгжэм дуунтай уулзалга» гэhэн дамжуулганууд, театрай зүжэгүүд Буряадай литература, искусствын амжалта туйлалтанууд тухай хөөрэдэг юм.

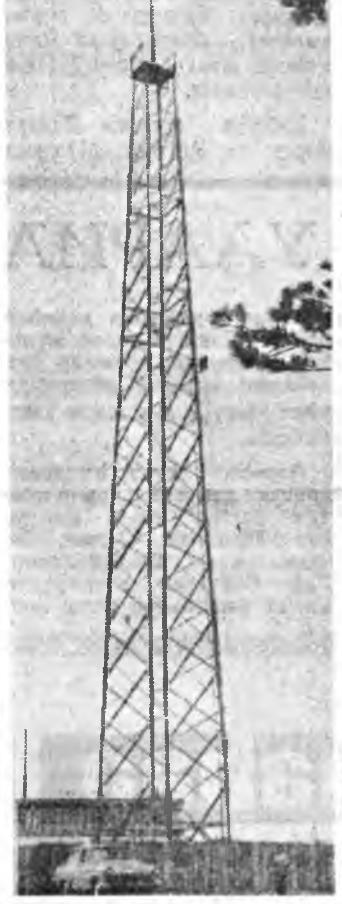
hурагшад залуушуулда, студентнэртэ зорюулагдаhан дамжуулганууд олоной hонирхол татадаг.

Уран зохёолой шүүмжэлэл тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолдо зорюулжа, радиогой уран зохёолой редакци hонирхолтой дамжуулгануудые эмхидхэнэ. Шүүмжэлэгшэд А. Улановай, В. Найдаковой хөөрөөнүүд илангаяа hонирхолтой байгаа гэжэ тэмдэглэгдээ.

Иигэжэ шэнэ шэнжэ шанартай хүниие хүмүүжүүлэн болбосоруулха талаар телевидени ба радио эдэбхитэй ажал ябуулан, үргэн ниитэ ажалшадые үзэл сурталай-политическэ талаар хүмүүжүүлхэдэнь партийна организацинуудта туhална.

Зүгөөр телевидени болон радио-дамжуулгын хүдэлмэридэ дутуу дунданууд үшөөл бии байhаар. Ажалшадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ телевидениин, радиогой бүхы арга боломжонууд үшөөл хүсэд хэрэглэгдэнэгүй. Суртал бодолой ба уран hайханай талаараа удха түгэлдэр, hонирхолтой дамжуулгануудые эмхидхэхын тула бүри эдэбхитэйгээр, оролдосо хэшээлтэйгээр ажаллаха зэргэтэйбди.

Ц. МИТЫПОВ,
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Телевидени ба радио дамжуулгын комитедэй түрүүлэгшэ.





Хэжэнгын аймагай Загаhата тосхон аймагай түбhөө 70-аад модоной газарта оршодог. Тус тосхонhоо шанха зүүн урагшаа 10 гаран модоной зайда ябаад байхада hая баригдаhан ретранслятор харагдадаг. Аймаг соо хоёрдохи ретранслятор Сулхара тосхоной хойто үндэр хадада баригданхай.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: аймагай ретрансляторнуудай аранганууд. Сулхарын ретрансляторта хүдэлдэг дүй дүршэл ехэтэй болоhон 5-дахи разрядай оператор Константин Крюков ажалдаа байна. С. БАЛДАНОВАЙ фото.

ЗАГАРАЙН ДУНДА hУРГУУЛИhАА

Алдарта ойдо зорюулан

Загарайн дунда hургуулиин багшанар Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар алдарта 50 жэлэй ойдо зорюулан лекци олоор уншана. Загарайн дунда hургуулиин директор Е. Л. Актинов иигэжэ хөөрэнэ: «Буряад республикынгаа байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо гол түлэб зорюулан, ажалшадай урда лекци уншанабди. Бүхы багшанарнай «Знание» бүлгэмэй гэшүүд юм». Ород хэлэ ба литературын багша В. А. Литвинцев, жэшээлхэдэ, «Буряадай АССР юhэдэхи табан жэлдэ», «Буряад ороной арадай гэгээрэл 50 жэлэй туршада», түүхын багша Т. И. Мурзин «Буряадай АССР-ые байгуулга—ленинскэ национальна политикын илан мандалга», чертеж ба зураг заадаг багша М. Д. Лаврентьев «Буряадай искусство» гэhэн темэнүүдээр лекцинүүдые уншажа мэргэжэнхэй.

Гэхэтэй хамта, hургуули соонь «Педагогикын эрдэмэй университет» тус hургуулида эмхидхэгдэнхэй байна.

С. ОЧИРОВ.

hУРАГШАДАЙ ФЕСТИВАЛЬ

Загарайн дунда hургуулиин уран hайханай бүлгэмэй хүдэлмэридэ хамта дээрээ 800 гаран hурагшад хабаадана. Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан тематика hурагшадай уран hайханай харалгын программын гол hуури эзэлээ. Энэ hайндэртэ зорюулан, «Республикаяа магтан дууланаб» гэhэн фестиваль, «Элдэб үнгэтэ галстугуудай фестиваль» үнгэргэhэн байна. Гэхэтэй хамта ударнигууд болон эрхимүүдэй, хизаар ороноо шэнжэлэгшэдэй слёт үнгэргэгдөө.

hурагшад Лена Лаврентьева (7-дохи класс), Света Челондаева (4-дэхи класс), Люба Гурьянова (7-дохи класс), Вова Банзаров (8-дахи класс), Толя Фалькин (8-дахи класс) болон бусадшье ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг болонхой юм. Тэдэнэй эдэбхи үүсхэлээр Загарайн дунда hургуулида элдэб хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ.

С. БАИРОВ.

ЭКОНОМИЧЕСКА ШЭНЖЭЛЭЛ

ХҮГЖЭЛТЫН ЗАМААР

СОЦИАЛИС хани нүхэсэлэй оронуудай социализм ба коммунизм байгуулха тэмсэлдэ туйлажа байhан шэнэ амжалта, дэлхэйн хүгжэлтын ябасада тэдэнэй нүлөөлжэ байhан ушар хадаа энэ үе сагай онсо шэнжэ болоно. hүүлэй арбан жэлэй туршада элиошэлэн харагдаhан энэ бодото байдал үйлэ хэрэгүүдые хэншье нюушаажа шадахагүй. Дэлхэйн социально-экономическа байгуулалтын мүрысөөндэ социализм өөрынгөө hайн талые үмхирэн hанал байhан капитализмын заа эли тодоор харуулжа байна.

Дэлхэйн социализмын үйлэдбэрилгын хүсэнүүд, тэрэ экономическа хүсэ шадал улам түргөөр хүгжөөгдэнэ. Экономикын хүгжэлтын талаар социалис оронууд капиталис оронуудые холо ахижа ябана. 1951—1971 онуудта экономикын талаар эгээл хүгжэнги капиталис орон — Америкын Холбоото Штадуудай национальна доход хоёр дахин ургаhан байна. Энэ үе соо Болгариин национальна доход 6,3 дахин, Венгрин — 3,2, ГДР-эй — 3, Польшын — 4,0, Румынин — 6,7, Советскэ Союзай — 5,6, Чехословакиин — 3 дахин дээшэлhэн байха юм. 1972 ондо СЭВ-эй гэшүүн-гүрэнүүдэй бултанайнь промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 1950 оной хэмжээнhээ 8 шахуу дахинаар дээшэлhэн, тиихэдэнь хүгжэлтэ ехэтэй капиталис оронуудта 3 шахуу дахинаар дээшэлhэн байна.

Жэл ерэхэ бүри дэлхэйн үйлэдбэридэ социалис оронуудай хуби улам ехэ болоно. Мүнөө үедэ дэлхэйн бүхы хүн зоной 10 процент СЭВ-эй гэшүүн-гүрэнүүдтэ ажаhуудаг, теэд дэлхэй дээрэ үйлэдбэрилэгдэдэг промышленна бүхы продукциин гурбанай нэгэhээ дээшэ хуби эдэ гүрэнүүдтэ тудана бшуу.

Социализмын эгээл томо гүрэн — СССР промышленна продукциин гол зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ талаар капитализмын оронуудые ахижа гаранхай. Жэшээнь, мүнөө нүүрhэ, шэрэм, булад, түмэрэй руда, магистральна тепловоз ба электровоз, трактор, таряа хуряадаг комбайн, хюрөөдэмэл модо, пумаажан, ноохон бүд, арhан гутал, саахар болон бусад продукци үйлэдбэрилхэ талаар Советскэ Союз США-е ахижа гаранхай.

* * *

СОЦИАЛЬНО - ЭКОНОМИЧЕСКА хүгжэлтын талаар капитализмтай мүрысэхэ зуураа, социалис оронууд табан жэлэйнгээ түсэбүүд дотор 1971—1975 онуудта шэнэ дабшаса туйлахаар харааланхай. Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай табиhан арадай ажахын зорилгонуудые социализмын оронуудай амжалтатайгаар бэелүүлжэ байhаниие энэ табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй үрэ дүнгүүд гэршэлэн харуулна.

Мүнөө үедэ социалис бүхы шахуу оронуудай экономикодо промышленность эгээл түбхинэнги hалбари боложо, хүгжэлтынгөө талаар арадай ажахын бусад hалбаринуудые холо ахижа ябана. Промышленна үйлэдбэриин ургалтын процент бүхэн урдань гаргагдадаг продукциин хэмжээнhээ хэдэн дахин ехэ болоно. Жэшээнь, үнгэрhэн жэлдэ СССР-тэ үйлэдбэрилэгдэhэн промышленна продукциин хэмжээн дайнай урда тээхи бүхы табан жэлнүүдэйхиhээ аяар хоёр дахин ехэ болоно. 1972 ондо үйлэдбэрилэгдэhэн промышленна продукциин хэмжээе дайнай урда тээхитэй жэшэбэл, СССР-тэ 14, Болгарида — 42, Монголдо — 17 шахуу, Польшодо — 20 шахуу, Румынида — 21, Чехословакида — 8,1 дахин дээшэлhэн байна.

Арадай ажахын гол фонднуудай хэмжээнэй ходо дээшэлжэ байhан ушар социалис оронуудай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй саг үргэлжэ ургажа байhаниие гэршэлнэ. 1972 ондо СССР-тэ 86 миллиард түхэригэй гол фонднууд ашаглалгада үгтэhэн байна. Энээниие 1971 онойхитой жэшэбэл, 4 процентээр ехэ болоно. Советскэ Союз капитальна барилгада мүнгэ зөөри hомололгоор Америкын Холбоото Штадуудай хэмжээндэ хүрэнхэй гээшэ. Нёдондо жэлдэ Польшодо арадай ажахын хүгжэлтэдэ мүнгэ зөөри hомололго 21,5 процентээр дээшэлhэн байха юм.

Кубын Республикада промышленна болон гражданска барилга ехээр хэгдэнэ. Капитальна барилгаар хараалагдаhан программа дүүргэхэ зорилгоор Кубын барилгын материалнуудай промышленность 1972 ондо үйлэдбэреэ аяар 44 процентээр дээшэлүүлээ. МНР-тэ үнгэрhэн жэлдэ үйлэдбэриин гол фонднууд 9,2 процентээр дээшэлүүлэгдээ.

Социалис оронуудай коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинууд бэелүүлэгдэжэ байhан табан жэлдэ ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые горитойгоор дээшэлүүлхэ, бии байhан арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ зорилго табинхай. Энэ зорилго амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. 1972 ондо СССР ажалай бүтээсые дээшэлүүлhэнэй ашаар промышленна продукци үйлэдбэрилгые 30-haa дээшэ процентээр, национальна доходойнгоо дүрбэнэй гурбан хубиие дээшэлүүлжэ шадаа. Манай ороной арадай ажахын ниитын ажалай бүтээсын ургалта 2,5 миллион хүнэй хүсэ хүлhэ арьбалhан байна. Польшын промышленностьда үнгэрhэн жэлдэ ажалай бүтээсэ — 6, Монголдо — 10,5 процентээр дээшэлээ.

Үйлэдбэриин гол процессүүдые оньhожоруулhанай, автомат техникэ хэрэглэhэнэй, ажалай эмхидхэл hайжаруулhанай, үйлэдбэри дээрэ наука, техникын туйлалта үргэнөөр хэрэглэhэнэй ашаар ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ арга олдоно. Арадай ажахые бүхыдэнь, илангаяа машина бүтээлгэ, радиоэлектронико, электроэнергетикэ, химическэ промышленность хүгжөөхэ талаар шухала хэмжээнүүд хараалагдаад, шууд бэелүүлэгдэжэ байна. Урда жэлэйхитэйнь сасуулбал, 1972 ондо СССР-эй станок бүтээлгын ба инструментальна промышленностиин продукци үйлэдбэрилгэ 10, прибор бүтээлгэ, хүтэлбэрилгэдэ хэрэглэгдэхэ автомадуудые бүтээлгэ 18 процентээр дээшэлээ.

СЭВ-эй гэшүүн-гүрэнүүд хүдөө ажахые хүгжөөхэ, энэ hалбариие ашаг үрэ ехэтэй болгохо, таряан болон мал ажалай гол продуктнуудые ехээр абадаг болохо хэрэгтэ онсо анхарал хандуулна. Хүдөө ажахын материально-техническэ бааза бэхижүүлхэ хэрэгтэ мүнгэ зөөри ехээр hомологдоно, жэл ерэхэ бүри трактор, комбайн, хүдөө ажахын бусад техникэ, мүн минеральна үтэг жүүлгэ улам ехээр үйлэдбэрилэгдэнэ.

1972 ондо хүдөө ажахын валовой продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн нимээр дээшэлээ гэбэл: Венгридэ — 4, Румынида — 9, Польшодо — 8,1 процентээр.

США-гай зүгhөө хэгдэhэн үзэгдөөгүй муухай ээрхэг түримхэй ябуулгын бэрхэшээлнүүдые дабан, Вьетнамай баатар зоригто ажалшад хүдөө ажахыдаа ехэ амжалта туйлаhан байха юм. ДРВ-гэй хүдөө ажахын кооперативууд нёдондо жэлдэ hүүлэй хорин жэл соо эгээл баян ургаса хуряаhан гээшэ.

Хүдөө ажахыда тон таагүй ган гасуур байhан 1972 ондо Советскэ Союз 168 миллион тонно ороохо таряа хуряаhан, энэнь наймадахи табан жэлэй дунда зэргын ургасаhаа нэгэ бага дээгүүр болоно. 7,3 миллион тонно түүхэй хлопок суглуулагдажа, урда жэлнүүдэйхиhээ эгээл үндэр ургаса гэжэ тоологдоно. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев СССР-эй табин жэл тухай элидхэл соогоо Эхэ оронойнгоо хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй шэн зоригто энэ ажалда үндэр сэгнэлтэ үгэhэн байна.

***

ҮЙЛЭДБЭРИИН саг үргэлжын ургалтада түшэглэн, социалис хани нүхэсэлэй оронуудай коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинууд ажалшадай байдал hуудалые улам hайжаруулха зорилго табина. Ажалшадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэ дээшэлүүлхэ, ажаhуудалай эрилтэ хангаха хүдэлмэри үргэдхэхэ, ниитын фондоор хүнгэлэлтын гуримуудые улам hайжаруулха, байрын гэрнүүдые бүри олоор бариха гэхэ мэтэ социально-экономическа хэмжээ ябуулгын программанууд бэелүүлэгдэнэ.

Үнгэрhэн жэлдэ социалис бүхы оронуудта социально-экономическа ехэ хэмжээнүүд абтаhан. Жэшээнь, Польшодо хүдөө ажахын кооперативуудай гэшүүд, тэдэнэй гэр бүлынхид хүдэлмэришэд болон алба хаагшадтай адлихан социальна страхованиин бүхы аша туhада хүртэхэ болоо; ГДР-эй ажаллажа байhан олон үхибүүтэй эхэнүүдтэ 40 часай хүдэлмэриин недели тогтоогдожо, урдань абажа байhан ажалайнь түлөөhэн тэрэ зандаа үлөө, үхибүү гаргахадань гүрэнэй зүгhөө нэгэ дахин үгтэдэг мүнгэн тэдхэмжын хэмжээн дээшэлүүлэгдээ. СССР-тэ врачнууд болон багшанарай, үхибүүдэй зурганаудай хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай түлөөhэн ехэ болгогдоо. Студентнүүд ба тусхай дунда hуралсалай hурагшадай стипендиин, 70 түхэриг хүрэтэр эгээл бага салин хүлhэнэй хэмжээн дээшэлүүлэгдэнхэй. 1971—1972 онуудта 34 миллион хүнэй ажалай түлөөhэн, пенси ба стипенди ехэ болгогдоо. Ниитын хэрэглэмжын фондhоо элдэб түлбэри ба хүнгэлэлтэнүүд 1972 ондо 6,4 процентээр дээшэлжэ, 73 миллиард шахуу түхэриг болоhон. Румынида эгээл бага салин 800-haa 1000 лей хүрэтэр дээшэлүүлэгдээ. Болгариин Коммунис партиин ЦК ажалшадай байдал hуудал саашадань hайжаруулха талаар шухала хэмжээнүүдые харааланхай.

СЭВ-эй гэшүүн-гүрэнүүдэй табан жэлэй түсэбүүд соо хүн зоной байрын гэрнүүдые бариха талаар ехэ зорилго тодорхойлогдоhон. Энэ даабаринууд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Советскэ Союзда 1971—1972 онуудта 23 миллион шахуу хүн шэнэ квартирада түбхинэhэн байна.

1972 оной июнь hарада Москвада болоhон СЭВ-эй XXVI сесси СЭВ-эй ажал ябуулгын олон жэлэй үрэ дүн согсолжо, аха дүү ёhоор харилсан туhалалсалгые саашадань үргэдхэхэ талаар хэмжээнүүдые хараалаа hэн. СЭВ-эй гэшүүнээр Кубын Социалис Республика абтаhан гээшэ. СЭВ-эй оронуудай комплексно программатай зохилдуулан, уласхоорондын координационно хори гаран түбэй газар байгуулагдаа. Уласхоорондын инвестиционно банк байгуулагдажа, тэрэнэй урьhаламжаар социалис оронуудта гуша шахуу ехэ барилга хэгдэхэ болоо.

***

СОЦИАЛИС оронуудай табан жэлнүүдэй түрүүн хоёр жэл соо туйлаhан экономическа үрэ дүнгүүд 1973 ондо арадай ажахын ехэ зорилгонуудые шиидхэхэ үндэhэ hуури боложо үгэнэ. СЭВ-эй гэшүүн-оронуудта промышленна ба хүдөө ажахын үйлэдбэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ, ажалшадай байдал hуудал улам hайжаруулха талаар хэмжээнүүд хараалагдаhан байна. 1973 ондо промышленна продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн Болгарида — 9,9, Венгридэ — 5,5 — 6, ГДР-тэ — 6,5, Монголдо — 11, Польшодо — 9,7, Румынида — 16,2, СССР-тэ — 5,8, Чехословакида — 5,8 процентээр дээшэлүүлэгдэхээр хараалагданхай.

Аха дүү социалис республиканууднаа абтаhан мэдээсэлнүүдhээ ашаглалга хэхэдэ, марксистско-ленинскэ партинуудай хүтэлбэри доро орон бүхэнэй ажалшад энэ жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ эдэбхи ехэтэйгээр хабаадажа байна.

С. ПЛАКСИН,
экономикын эрдэмэй кандидат.

САЯАНҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

КОЛХОЗДО ФЕСТИВАЛЬ БОЛОБО

«Түрэл Буряадаа магтан дууланаб» гэһэн фестиваль Яруунын аймагай «Коммунизм» колхоздо үнгэрэгдэбэ. Энэ фестиваль Буряадай АССР-эй 50 жэлэй алдарта ойдо зорюулагдана. Колхозой түрүүлэгшэ Л. Ц. Цыдыпов «Республикымнай алдарта зам» гэһэн лекци уншаа.

Үльдэргын дунда һургуулиин багшанар сугларагшадта концерт-наада харуулаа. А. Ч. Цыденовагай хүтэлбэреэр бэлдэгдэһэн уран зохёолой-хүгжэмтэ найруулга харагшадай дура татаа. Ш. М. Федоров, Б. Б. Батуев гэгшэд буряад арадай хатарнуудые хүнгэн соббон оор гүйсэдхэжэ, нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаа.

П. ТКАЧЕВ.

ХОЛЫН АЙЛШАД БЭШҮҮР ЕРЭБЭ

Республикын Культурын министерствын уряалаар «Дуу, хүгжэм, хатарай нютагта» гэһэн эстрадна ансамбль маргын эхеэр Буряадтамнай айлшаар ерэһэн байна. Концертын программа Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдана. Баунтын, Яруунын, Хориин, Хэжэнгын, Түнхэнэй, Кабанскын аймагуудаар артистнар айлшалаа.

Тэдэнэр мүнөө Бэшүүрэй аймагта ерээд байнхай. Москва, Ленинград, Новосибирск, Сочи, Ригэ, Кишинёв городуудай артистнар тэдэнэрэй дунда ябалсана. Артист Ласло Добэ, Молдавиин радио, телевидениин дуушан Ольга Бидная венгер, совет дуунуудые хангюурдажа, харагшадай магтаалда хүртэнэ. Республиканска конкурсын лауреадууд Валентина, Тагир Ахметчинтан эстрадна хатарнуудые уян нугархайгаар, хүнгэн солбоноор гүйсэдхэнэ. Виктор, Артур Раат гэгшэд циркын номернуудые харуулжа, сугларагшадые гайхуулна. Программа хүтэлбэрилэгшэ Эдуард Юрзанов хүгжэмтэ фельетон, интермеди гүйсэдхэнэ.

Мүнөөдэр Бэшүүр тосхоной соёлой байшанда түгэсхэлэй концерт харуулха юм.

В. БОРИСОВ.

СПОРТЫН ТОБШО ҺОНИН

★ Республикын байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан залуушуулай дунда эхилһэн спортын мүрысөөнүүд үргэлжэлһөөр. Спортын дүрбэдэхи зүйл — гимнастикаар үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ «Забайкалец» клубай команда эрхим һайба. Удаадахи хоёр һуурние «Урожай», «Труд» бүлгэмүүдэй команданууд эзэлээ. Эдэнэрэй хоорондо удаадахи мүрысөөн сагаалсэ буудалтаар болохо юм.

★ Туапсе хотодо эхилһэн залуушуулай бүхэсоюзна мүрысөөн дүүрэбэ. Эндэ хабаадалсаһан манай республикын дүрбэн бүхэшүүлэй дундаһаа хүндэ шэгнүүртэй Илья Гармаев һайн амжалта туйлаа. Тэрэ дүн гаргахада дүрбэдэхи һуури эзэлжэ, түгэсхэлэй барилдаанда хабаадалсаха болонхой.

★ Республикын, мүн Улаан-Үдэ хотын спортын бүлгэмүүдэй дунда үнгэрэгшэ жэлдэ үнгэргэһэн мүрысөөнэй дүн облпрофсовет, республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура, спортын комитет гаргаба. Эндэ «Урожай» бүлгэм түрүү һуури эзэлжэ, дамжуулгын шан, грамотада хүртэбэ. «Спартак», «Труд» бүлгэмүүдэй коллективүүд удаадахи һуури эзэлбэ.

★ Волейболоор «Урожай» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн нааданда Захааминай аймагай суглуулагдамал командын гэшүүд һайн наада харуулжа шадаа. Эдэнэртэй наадаһан үнгэрэгшэ жэлэй чемпион Буряадай хүдөө ажахын институдай команда арай шамай тулалдажа, 2:1 гэһэн тоотойгоор шүүжэ гараба. Мүн нүгөөдэ —Зэдэһээ ерэһэн командын гэшүүд түгэсхэлэй наадан дээрэ хүдөө ажахын институдай спортсменүүдые яһала тухашаруулаа, мэгдэхээгээшье. Һонирхолтой энэ нааданда хүдөө ажахын институдай команда хамаг хүсэ шадалаа элсүүлжэ, хэдэхэн лэ очкотойгоор шүүжэ гарахадаа, «Урожай» бүлгэмэй дамжуулгын кубок, грамота абаба.

Эхэнэрнүүдэй дундаһаа кооперативна техникумэй команда шалгаржа, дамжуулгын кубогта хүртэһэн байна.

Мүрысөөн Хяагта хотодо үнгэргэгдэһэн байгаа. Энэ нааданда республикын аймагууд болон спортын коллективүүдэй эрэшүүлэй 16, эхэнэрнүүдэй 11 команда хабаадалсаа.

★ ПЕТРОПАВЛОВКА. Зэдын аймагай соёлой ордон соо дүрэ буляалдалтаар үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ республикын юһэн аймагай командын бүхэшүүл хүсэ шадал, барилдаанай гоё һайхан техникэ харуулба. Илангаяа хүдөө ажахын институдай. Ивалгын гидромелиоративна техникумэй командануудай дунда түрүү һууриин түлөө шанга тулалдаан болоо. Наадаанай дүн гаргахада Буряадай хүдөө ажахын институдай, Ивалгын гидромелиоративна техникумэй. Түнхэнэй аймагай команданууд түрүүшын гурбан һуури эзэлһэн байба.

В. БАДМАЕВ.



УРАН ГАРТАЙ ОЁДОЛШОД

Улаан-Үдын трикотажна фабрикын ателье-салондо хуушарһан хубсаһа шэнэлдэг юм. Эндэ ажалладаг уран гартай оёдолшод үмдэгдэһэн кофто, джемпер, плати гэхэ мэтэ хубсаһа шэнэ шэнги болотор заһажархидаг.

Хубсаһа эсхэгшэ Тамара Федоровна Кайкова, оёдолшод Афинья Поликарповна Михалева, Евдокия Аносовна Каратун, Ульяна Петровна Бурнашева гэгшэд уран гартай байһанаараа нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгарна. Тэдэнэр бултадаа коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй юм. Залуушуул тэдэнэрэй дүй дүршэлые халан абана.

Ателье-салоной коллектив үдэрэйнгөө даабари хододоо үлүүлэн дүүргэдэг, фабрика соогоо түрүү һууринуудай нэгые эзэлээд лэ байдаг.

А. ШУЛУНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү оёдолшон У. П. Бурнашева.

Авторай фото.

БАГДАРИНДА ҮГЭРСЭ УРГАНА

Ципиканай приискын Маловска тосхондо ажаһуудаг, аюулгүйе сахиха талаар инженер Владимир Иванович Морозов үбэл дунда теплицэ түхеэржэ эхилһэн юм. Тэрэ сүлөөтэй сагтаа эндээ дулаа оруулһан, үгэрсэ тариһан байгаа. Тиин март һарада эндэһээнь түрүүшын ургаса абтажа, столой шэмэг болоһон.

—Хойто зүгэй хүйтэн уларилтай манай нютагта үгэрсэ ургахагүй гэһэн нүхэдэйнгөө һанамжада харюу үгэхэ һанаашалга гаргаһан байгааб. Март һарын эхеэр «Динзосон» сортын үгэрсэ таряа һэм. Харин хоёр долоо хоноод байхада түрүүшын ургаса хуряажа, нютагайнгаа зонние хүндэлжэ, гайхуулаа бэлэйб, — гэнэ.

Хүйтэн уларилда ургажа шададаг энэ үгэрсын нэгэниинь килограмм шахуу татана. Мүнөө нүхэр Морозовой теплицэ соо хорёод үгэрсын эшэ һалбарна. Тэндэһээнь лэ үгэрсын дээжэ абтажа, хүйтэн уларилтай Баунтын аймагта үгэрсэ мүндэлбэ бшуу.

А. ЦЫРЕНОВ.

ОРЛИГОЙ ДУНДА ҺУРГУУЛИДА

ТҮРҮҮШЫН СЛЁТ ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Эрхим һайнаар һурадаг һурагшадта зорюулагдаһан түрүүшын слёт эндэ үнгэргэгдэбэ. Орлиг тосхоной «Саяан» гэжэ соёлой байшанда багшанар, түрэлхид олоороо сугларaa.

Һургуулиин директорэй уялга дүүргэгшэ М. Н. Гажанова эрхим һурагшадые, тэдэнэрэй эхэ, эсэгэнэрые халуунаар амаршалжа үгэ хэлээ.

Эрхим һурагшадта Магтаалай грамотанууд, тэдэнэрэй түрэлхидтэ амаршалгын бэшэгүүд барюулагдаа. Слёт түгэсхэлдэ 5-дахи классай һурагшад һонирхолтой концерт табяа.

ГАБЬЯАТА АРТИСТ — ҮХИБҮҮДЭЙ АЙЛШАН

РСФСР-эй габьяата артист Ф. Н. Николаев Ахын арадай театрта туһаламжа үзүүлхын ишэ ерэһэн байгаа. Тэрэ Б. Васильевай «Эндэмнай үглөөгүүр намдуухан даа» гэжэ зүжэгэй премьерэ дээрэ байлсаа. Артист Николаев Орлиг тосхон ерээд байхадаа, дунда һургуулиин һурагшадтай уулзалга үнгэргөө. Тэрэ өөрынгөө творческо зам тухай, Буряадай драмын театрай хүгжэлтэ болон ерээдүйн зорилгонууд тухай һурагшадта дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ. Һурагшад артистын хөөрөөе ехэтэ һонирхон шагнаһан, хүндэтэйгөөр үдэшэһэн байна.

ЛЕНИНСКЭ ХЭШЭЭЛ БОЛОБО

Һургуулиин бүхы классуудай нэгэ үдэр ленинскэ хэшээлдэ зорюулагдаа. Энэ үдэрдөө юрын хэшээлнүүдһээ таһаха ондоо юм. Ушарынь гэхэдэ, багшанар бэшэ, харин партиин болон комсомолой райкомуудай, аймгүйсэдкомой гүйцэдэлмэрилэгшэд иимэ хэшээл үнгэргэһэн байна бшуу.

«Би — табан жэлдэ, табан жэл—намда» гэһэн юрэ бусын темээр хэшээл үнгэргэгдөө. 50 жэлэй туршада республикын гаталһан зам тухай, Совет засагай үедэ Аха нютагта болоһон шэнэ хубилалтанууд тухай һонирхолтой хөөрэлдөөн эндэ болоо. Иимэ хэшээлэй болоходо үхибүүд ехэ юумэ ойлгожо, мэдэжэ абаба.

В. ГАЛСАНОВ.

Аха.



САГАЙ УЛАРИЛАЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

Хэнэйшье мэдэһээр, байгша ондо хабарнай оройтожо ерээ гээшэ. Илангаяа апрель һарада һалхи, шуургатай хүйтэн үдэрнүүд үзэгдэһэн байна. Тиин республикын урда, түбэй аймагуудта апрелиин хоёрдохи арбан хоногһоо эхилжэ бага зэргэ дулааржа захалһан байгаа. Эндэһээ уламжалан урда аймагуудта дунда зэргээр 2—4 градус дулаан боложо, республикын хойто аймагуудта 1—2 градус хүйтэн үдэрнүүд үзэгдөө гэхэ гү, али энэнь нормоһоо 3 — 5 градусаар доошо байба.

Апрель һарын түрүүшын арбаад хоногто һүниндөө 7—12, хойто аймагуудта 17 градус хүрэтэр хүйтэн байһанһаа, һарын һүүлшын үдэрнүүдтэ гэнтэ дулааржа захалаа бшуу. Тиин апрелиин 26—28-най үдэрнүүдтэ 20—28, хойто аймагуудта 10—16 градус дулаан үзэгдэбэ. Дулаан үдэрнүүдэй үзэгдэхэдэ, хаа хаанагүй газарай хүрьһэн гэдэһэн, гол, горход, нуур сөөрэмүүдэй мүльһэн хайлажа эхилһэн байгаа. Сэлэнгэ голой мүльһэн апрелиин хуушаар сүм хайлажа, пароход, катернууд уһан дээгүүр аян замаа хэжэ захалба.

Апрель һарын һүүлшын арбаад хоногто шиниг нойтон багаар ороо. Энэ үе соо Түнхэнэй, Зэдын, Захааминай, Прибайкалиин, Хойто-Байгалай аймагуудта 7—11 миллиметр шиниг нойтон ороһон. Мүн үнгэрһэн энэ үе соо ехэнхи аймагуудай таряалан, сабшалангай газарай хүрьһэн 30—40 сантиметр хүрэтэр гэдэһэн байна. Тинбэшье һаа, энэ жэлдэ газарай хүрьһэн ехэ хожомдожо гэдэбэ. Мүнөө 10 сантиметр гүнзэгыдэ 4—6 градус дулаан болоһон байба.

Игаабаритай, дулаан үдэрнүүдэй үзэгдэхэдэ республикын урда, түбэй аймагуудай ажахынууд эртын тарилга хэжэ эхилэнхэй.

Май һарын хоёрдохи арбан хоногто үүлэ багатай, дулаан үдэрнүүд үзэгдэжэ, газарай хүрьһэн түргөөр гэдэхэ зэргэтэй. Жэшээнь, майн 10-да газарай хүрьһэн 10—12 сантиметр хүрэтэр гэдэхээр багсаагдана. Энэл үдэрнүүдтэ хартаабха һуулгахада зохид саг болохо зэргэтэй.

Л. ГОНЧАРОВА,
инженер-агрометеоролог.

ХИЛЫН СААНАҺАА
телефон · телеграф · радио

ПРАГА

БҮХЭДЭЛХЭЙН ШУХАЛА ХУРАЛДААН

ТАСС

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэгшэ арадуудай олон жэлэй тэмсэл, харилсаа холбоо байгуулха гэһэн тэдэнэй хүсэл эрмэлзэл, ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондо амгалан ёһоор зэргэ оршохо гэдэг хүсэлэн уласхоорондын түгшүүрилые һулаpуулха хэрэгтэ ехээр нүлөөлнэ гэжэ эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Москвада зарлагдаха бүхэдэлхэйн конгрессдэ бэлэдхэл хэхэ Чехословакиин комитедэй учредительнэ хуралдаан дээрэ абтаһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Социалис оронууд, Советскэ Союз энэ тэмсэлдэ шиидхэхы үүргэ дүүргэнэ. КПСС-эй XXIV съездын хараалһан эб найрамдалай программые залан бэелүүлгэ энээндэ ехэ нүлөө үзүүлнэ. Энэнь КПЧ-гэй, ЧССР-эй правительствын гадаадын политикын үндэһэ һуури, бүхы чехословак арадай хэрэг болоно гээд мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Вьетнамдахи дайе болюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээ баталалга, аюулгүй байдалай, харилсаа холбооной асуудалаар ниитэевропын зүблөө зарлаха бэлэдхэл, Европын гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдые ба буу зэбсэг хорооха тухай хөөрэлдөө үнгэргэхын тула бэлэдхэлэй зүбшэлэлгын эхин, ГДР ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаа, мүн бусад оронуудтай эдэ хоёр гүрэнэй харилсаа һайжаруулга, гүрэнүүдэй ба политическэ ажал ябуулагшадай хани ёһоной уулзалганууд, хөөрэлдөөнүүд—эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй шухала үрэ дүнгүүд болоно.

Тиигэбэшье американ авиаци Камбоджын нютагуудые бомбодожо, үргэлжэлһөөр, араб арадуудһаа булимтаран эзэмдэһэн газар дээрэ Израиль хэрзэгы муухай аашануудые гаргаһаар, Урда Африкада Португалиин колониализм, расис хархис засаг дарлагдаһан мүлжэгдэһэн арадуудай национальна сүлөөрэлгын хүдэлөөе зэрлиг бүдүүлигээр даража байһаар гээд мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ. Дайнай аюул үшөөл хүсэд сарагдаадүй байна.

ГАВАНА

Х. КУУСИНЕНЭЙ ЭЛИДХЭЛ

ТАСС

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федерациин (МДФЖ) бюрогой заседани Кубын ниислэлдэ боложо үргэлжэлһөөр. МДФЖ-гэй президент Хертта Куусинен эндэ гол элидхэл хэбэ.

Тихэдээ национальна сүлөөрэлгын түлөө арадуудай тэмсэлдэ, гол шухала эрхэнүүдэйнгээ түлөө ажалшадай тэмсэдэг үргэн ехэ хүдэлөөндэ эхэнэрнүүдэй улам эдэбхитэйгээр хабаададаг боложо байһан тухай тэмдэглээ. Социалис оронуудай эхэнэрнүүд ажабайдал саг үргэлжэ һайжаруулха, социальна ба экономическа һалбаринуудай талаар шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлаха хэрэгтэ өөһэдынгөө ажалаар горитой туһа хүргэнэ, —гэжэ МДФЖ-гэй президент мэдүүлбэ.

Х. Куусинен дэлхэй дээрэхи мүнөө сагай байдал тушаа тодорхойгоор хэлээ.

БРЮССЕЛЬ

НАТО-гой штабуудай түсэбүүд

ТАСС

Уласхоорондын шахардуу байдалай һуларха, харилсаа холбооной заһарха шэглэлтэй болоһондо зүришэн, НАТО-гой штабууд сэрэгэй түсэб зохёожо байна.

Хойто-атлантическа бүлэглэл Ла-Маншын райондо өөрын далайн-сэрэгэй саг үргэлжын хүсэнүүдые бии болгохоор шиидхээ. Тэдэнэй бүридэлдэ Англиин, Бельгиин, Нидерландын, НАТО-гой бусад хэдэн гэшүүн оронуудай минын тральщигууд орохо юм ха. Энэ түсэбынь НАТО-гой обороные түсэблэдэг комитедээр һайшаагдаа гээд бүлэглэлэй пресс-албан мэдээсэбэ.

ВАШИНГТОН

Вашингтондо В. Брандтын хэһэн хөөрэлдөөнүүд

ТАСС

ФРГ-гэй канцлер В. Брандтын США-гай президент Р. Никсонэй хоорондо хоёр үдэр хөөрэлдөөнүүд болоод дүүрэбэ. Хоёр талын хоорондохи харилсаанай, США ба Баруун Европын хоорондохи харилсаанай асуудалнууд, уласхоорондын бусад шухала асуудалнууд хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэлэгдэһэн байна.

«Уласхоорондын түгшүүрил һуларуулха политика бэелүүлгын үрэ дүнгүүдые» США-гай ба ФРГ-гэй правительствануудһайшаан дэмжэнэ гэжэ хөөрэлдөөнүүд тухай тунхаглагдаһан хамтын мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар зарлагдахаяа байһан ниитэевропын зүблөөн шухала удха шанартай гээд Р. Никсон, В. Брандт тэмдэглээ.

Баруун Берлин тушаа 1971 оной дүрбэн талын хэлсээнэй ямараар бэелүүлэгдэжэ байһые хөөрэлдөөнэй үедэ хаража үзэһэн байна гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

САНТЬЯГО

Сальвадор Альендиин мэдүүлгэ

ТАСС

«Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлгын түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шан намда олгохо тухай мэдээсэлые ехэ баяртайгаар угтааб, —гэжэ Чилиин президент Сальвадор Альенде бүлэг совет журналистнуудта мэдүүлбэ. — Иимэ шан олгоһон ушар — Чилиин арадай тэмсэлые, тэрэнэй революционно сэхэ шууд ябуулгые мэдэрһэн ябадал болоно. Би хадаа гүн ехэ шэнэдхэлгэнүүдые хэхын, шэнэ, бүри үнэн һайн байдалтай общество байгуулхын тула засаг гартаа абаһан арад олониитын дура хүсэл элирхэйлдэг түлөөлэгшэнь лэ болоноб.

Энэ шангай утаа ехэ удха шанартайе һайн ойлгоноб. Студент байхаһаа хойшо мүнөө хүрэтэр баримталдаг хараа бодолоо шууд үргэлжэлүүлжэ, энэ шанда харюусаха байнаб. Социалис партиие эмхидхэн байгуулагшадай нэгэниинь байһамби, энэ замаар дүшэ гаран жэлэй туршада дабшанаб. Манайхи шэнги оронууд империализмын гэмээр лэ хүгжэлтэ багатай байгаа гэжэ бидэнэр, социалис үзэл бодолтой хүнүүд һайн мэдэнэбди. Гэхэтэй хамта, хүгжэлтэ багатай оронуудые тоноһон дээрмэдэһэнэй үндэһөөр лэ империализм торсолдожо байдаг. Тиимэһээ эдэ оронуудтахи арадуудай гол тэмсэлынь империализмда эсэргүү тэмсэл байха ёһотой. Бүхы наһан соогоо бии иимэ хараа бодол баримталнаб».

ПАРИЖ

Камбоджодохи байдал

ТАСС

Патриотическа хүсэнүүдэй ба Пномпениин засагай сэрэгүүдэй хоорондо үсэд шанга байлдаанууд болоно. Камбоджын ниислэлһээ Франс Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, майн гурбанай туршада эндэхи патриодууд шэнэ амжалтануудые туйлаһан, сэрэгүүдэй ба техникын талаар дайсанда ехэ гэмтэл хохидол ушаруулһан байна. Пномпеньһээ зүүн-урдуур 50 километрэй зайда, Меконг мүрэн шадархи Неажлуонг провинциин түбэй райондо эрид шанга ябуулганууды хэһэнэй үндэһөөр, патриотическа хүсэнүүд дайсанай 20 хүниие үгы хээ, 600 шахуу солдадуудые плендэ абаа. Энээнтэй дашарамдуулан, тус корреспондент иигэжэ тэмдэглэбэ: Меконг мүрэниие зубшан эшээлһэн. Пномпениин засагай сэрэгүүдэй байдал «айхабтар бэрхэтэй болонхой».

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Камбоджын патриодууд Пномпеньһээ урдуур 60 километрэй зайда оршодог Такео провинциин түбтиимэл нэрэтэй хотые бүһэлһэн хүреэгээ улам уйтаруулжа байнхай. Эндэхи патриодууд үнгэрһэн сүүдхын турша соо Такеогой оршондо шэбээлһэн пномпениин сэрэгүүдые артиллереэр заха зайгүй буудаа. Хотын түбһөө километрэй зайда шанга байлдаанууд болоно.

«В-52» гэжэ американ хүндэ бомбардировщигууд Камбоджын сүлөөлэгдэһэн районуудые бомбодожо үргэлжэлһөөр.

ЛОНДОН

Полициин хэрзэгы ааша

ТАСС

Израилиин зүүнэй үзэл баримталдаг хүсэнүүдэй четвергиин үдэр Иерусалимда эмхидхэһэн жагсаалда хабаадагшадые Израилиин полици хэрзэгы шэрүүнээр хэһээн мүрдэбэ. Жагсаалда хабаадагшад (олонхиинь студентнэр ба эхэнэрнүүд). Израилиин 25 жэлэй ойгоор майн 7-ной үдэр Иерусалим хотодо сэрэгэй парад үнгэргэхэ гэһэн засагаархидай һанаашалгые эрид буруушааһан байгаа.

ПАРИЖ

РЮВ-эй ВРП-гэй делегациин түлөөлэгшын пресс-конференци

ТАСС

Сель-Сен-Клуда боложо байһан зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдтэ хабаададаг Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын делегациин толгойлогшын орлогшо Динь Ба Тхи Парижда пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэбэ. Урда Вьетнамай дотоодын асуудалнуудые дары шиидхэхын. зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдтэ амжалта туйлахын тула Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын делегаци зургаан пунктһаа бүридэһэн дурадхал урдахи уулзалга дээрэ оруулһан байгаа гээд тэрэ тэмдэглээ. Үдэр хоногой үнгэрхэ тудам Урда Вьетнамдахи хэрэг энэ үүсхэлэй зохисотой таарууд байһые элирхэйлэн харуулна гээд Динь Ба Тхи мэдүүлбэ. Харин сайгон захиргаанай түлөөлэгшэд энэ дурадхалда харюушье үгэхэгүйһөө гадна, Вьетнамдахи дайе болюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээ эбдэһээр. Январиин 27-һоо—Парижэдахи хэлсээн баталагдаһанһаа хойшо апрелиин 20 болотор сайгон захиргаан энэ хэлсээ 80.2.. дахин эбдэһэн байна. США-гай империалистнууд тэдэниие дэмжэн тухирна.

Энэ үе соо сайгон арми Урда Вьетнамай газар дээрэ сэрэгэй 450 шэнэ баридаа бодхоогоо. Һүүлэй гурбан һарын турша соо сайгоной авиаци Урда Вьетнамай сүлөөлэгдэһэн районуудта б... мянган бомбо хаяжа, Урда Вьетнамай хэдэн арбаад мянган амгалан зониие алаһан, шархатуулһан байна юм.

Сайгон полици Урда Вьетнамай ниислэлдэ, ороной бусад хотонуудта мүрдэлгын 20 мянга гаран ябуулга хээ. Холбоото Штадууд 20 мянга шахуу «советнигээ» Урда Вьетнамда байлгаһаар.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: КПСС-эй ЦК-да ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ. Республикын ажахынуудһаа мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: Республикын һаалишадай мүрысөөнэй дүнгүүд. «Партиин үзэл сурталай хүсэтэ зэбсэг» — Ц. Митыповой статья. «Түрүүшын рейснүүд» репортаж.

Гурбадахи хуудаһанда: «Т...» — тусхай полоса.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Элдэб һонин. Хилын саанаһаа.

СОЁНХИ ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
«Орбита» харуулна:

13.05 — Һүүлэй һонин. 13.15 — Һурагшадта «Будильник». 13.45 — **Үнгэтэ телевидени.** «Хүгжэмтэ киоск». 14.15 — «Завещание старого мастера» — телевизионно уран һайханай фильм (4-дэхи сери). 15.20 — Хабарай ажал түлэг дундаа. 15.35 — **Үнгэтэ телевидени.** «Киногоор аяншалагшадай клуб». 16.35 — Совет Армиин ба Флодой сэрэгшэдтэ — «Холын гарнизон». Хоёрдохи дамжуулга. 17.05 — Телевизор харагшадай асуудалнуудта «Правда» газетын политическэ шэнжэлэгшэ Ю. Жуков харюусана. 17.50 — **Үнгэтэ телевидени.** «13 стульев» гэжэ телевизионно жэжэ зүжэгтэ театр. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — 19.40 — Забһарлалга. 19.40 — «Циркын галнууд». 20.30 —Хоккейгээр СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. «Спартак» — «Крылья Советов» (3-дахи үе). 21.15 — «Ханинарай аялганууд» — эстрадна программа.

Улаан-Үдэ харуулна:
22.00 — «Экран» — телевизионно суглуулбари.

«Орбита» харуулна:
23.00 — **Үнгэтэ телевидени.** Футболоор СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. «Динамо» (К) — ЦСКА.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА
17.00 — «Летопись» полувека» — «1934-дэхи он». 17.35 — «Ехэ бүлэ» — уран һайханай фильм.

***

ПОНЕДЕЛЬНИК, МАЙН 7.
ТЕЛЕВИДЕНИИН БА РАДИОГОЙ ҮДЭР
НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
Улаан-Үдэ харуулна:

18.05 — Дамжуулгын программа. 18.10 — «Революциин радио» — телевизионно документальна фильм. 18.35 — Телепанорама (буряадаар). 18.50 — «Орёл с вершины Ольхона». Д. Хилтухинай поэмээр уран зохёолой композици. 19.10 — «Уласхоорондын шэнжэлэл». 19.30 — Концерт. 20.00 — «Хүдөө ажахыда хэрэглэгдэдэг микроэлементнүүд». 20.30 — «Хүбүүнэй тангариг» — телеочерк. 20.45 — «Һунгалта угтуулан». Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь В. И. Дубровскиин үгэ хэлэлгэ. 21.05 — «Был месяц май» — телевизионно уран һайханай фильм (1-дэхи хэһэг).

Редактор **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

● Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-02386. Заказ 004..